

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра культурології та українознавства

О. Д. Турган, О. Ю. Федько

**УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

ПРАКТИКУМ

**ДЛЯ СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН І КУРСУ
МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СТОМАТОЛОГІЯ»**

**Запоріжжя
2020**

УДК 811.161.2'243:616.31(076.5)

Т 87

*Затверджено на засіданні Центральної методичної ради ЗДМУ
та рекомендовано для використання у освітньому процесі
(протокол № 3 від «27» лютого 2020 р.)*

Рецензенти:

Т. В. Гребенюк – д-р філол. наук, професор кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету;

Ю. В. Орел-Халік - канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медичного університету.

Т 87 **Турган О. Д.**

Українська мова (за професійним спрямуванням): практикум для студентів – іноземних громадян I курсу медичних факультетів спеціальності «Стоматологія» / О. Д. Турган, О. Ю. Федько. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 75 с.

Практикум призначений для використання під час проведення занять з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та самостійної роботи студентів – іноземних громадян, які навчаються на I курсі спеціальності «Стоматологія». Навчальне видання містить 8 розділів, у яких за тематичним принципом дібрана фахова лексика, граматичні вправи, завдання для вдосконалення навичок діалогічного та монологічного мовлення, блоки для самоперевірки тощо.

УДК 811.161.2'243:616.31(076.5)

©Турган О. Д., Федько О. Ю., 2020.

©Запорізький державний медичний університет, 2020.

Зміст

Передмова	4
Розділ 1. Мої плани на майбутнє	5
Розділ 2. Професія лікаря	11
Розділ 3. Лікарські засоби та медичні інструменти.....	18
Розділ 4. Організм людини.....	24
Розділ 5. Будова ротової порожнини.....	34
Розділ 6. Зуби людини	39
Розділ 7. Будова зубів	43
Розділ 8. У стоматологічній клініці.....	54
Додатки.....	63
Рекомендована література	73

Передмова

Вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» – важливий етап підготовки студентів-іноземних громадян I курсу до вивчення профільних предметів українською мовою та проходження практики у медичних закладах України.

Практикум «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів – іноземних громадян медичних факультетів спеціальності «Стоматологія» покликаний розвинути словниковий запас, закріпити та узагальнити знання з граматики української мови, вдосконалити комунікативні навички. Видання складається з 8 розділів (кожен з яких містить лексичний блок, текст фахової тематики, граматичні вправи та завдання для самоконтролю), додатків та списку рекомендованої літератури. За своєю структурою та змістовим наповненням лексико-граматичний практикум відповідає робочій програмі з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Це видання призначене як для використання під час практичних занять, так і для самостійного виконання студентами. Вміщені у ньому завдання творчого характеру та елементи навчальних ігор покликані активізувати та посилити мотивацію студентів, заохотити їх до позааудиторної роботи над вдосконаленням фахового мовлення.

Розділ 1. Мої плани на майбутнє

Вправа 1. Розгляньте малюнки. Розкажіть, які основні життєві цілі ставлять перед собою люди. Поділіться власними планами на майбутнє.

Вправа 2. Утворіть всі можливі варіанти речень. Зазначте, чи вказані особи виражають впевненість або невпевненість у майбутньому.

Слова для довідки: *Впевнений/впевнена, що* *Переконаний, що*
Сподіватися, що *Розраховувати на те, що* *Невпевнений/невпевнена, чи*
Хвилюватися, чи *Сумніватися, чи* *Боятися, що*

1. Моя мама ... я зможу знайти після випуску роботу за фахом.
2. Марія... стане добрим лікарем.
3. Мій брат я допоможу підготуватися до іспиту.
4. Іван... отримає червоний диплом.
5. Наш друг не складе іспит у магістратуру.
6. Петро... буде працювати у стоматологічній клініці.
7. Твоя тітка ... лікар – найбільш престижна професія.
8. Олена ... вступить до університету.
9. Мій дідусь ... буде мною пишатися.
10. Моя сестра ... успішно закінчить перший курс.

Вправа 3. Використайте запропоновані конструкції, щоб розказати про свої плани на майбутнє:

планувати

хотіти + інфінітив АБО + Знахідний відмінок (O₄)

мріяти (про)

бажати + інфінітив АБО + Родовий відмінок (O₂)

прагнути

збиратися + інфінітив

стати (ким? чим?) => Орудний відмінок (O₅)

бути (ким? чим?) => Орудний відмінок (O₅)

працювати (ким? чим?) => Орудний відмінок (O₅)

вчитися на (кого? що?) => Знахідний відмінок (O₄)

Мої плани на майбутнє:

Наступного тижня я ...

Наступного місяця ...

Наступного року ...

За рік...

За два роки...

За чотири роки...

За шість років ...

За вісім років...

За десять років...

За двадцять років...

Вправа 4. Доповніть схему, вписуючи поняття, що асоціюються для вас із професією.

Вправа 5. Укладіть мотиваційний перелік, чому ви обрали таку спеціальність. Поділіться зі своїми одногрупниками.

Я хочу стати (бути) стоматологом,
тому що...

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Вправа 6. Складіть свій рецепт успіху, використовуючи словосполучення з довідки.

Щоб досягти успіху, я + коли? + почну / припиню + ...
буду / не буду

Довідка: багато відпочивати, багато працювати, брати участь у наукових конференціях, відповідати за свої помилки, вчити іноземну мову, грати в комп'ютерні ігри, займатися спортом, їсти солодощі, нічого не робити, здобувати вищу освіту, палити, пізно прокидатися, планувати свій час, пропускати заняття, слухатися порад викладачів і колег, ходити у нічні клуби, читати щодня фахові журнали

Вправа 7. Проаналізуйте структуру документа.

Кому? (Давальний відмінок, О3):

**Ректору
Запорізького державного медичного
університету
проф. Колеснику Ю.М.**

Кого? (Родовий відмінок, О2):

**громадянина Марокко
Ель Мехді Яссіна**

Назва документа:

Заява

Текст:

Прошу Вас прийняти мене на навчання на контрактних умовах на І курс ІІ міжнародного факультету за спеціальністю «Стоматологія» з українською мовою навчання за індивідуальною угодою.

07.08.2018

(Дата)

(підпис)

20 мм 20 мм

Декаму її літнього родного
факультету
Закарпатського державного
медичного університету
Мельнику Іванові
Володимировичу
студента І курсу групи ба
Валсі Сої

Заява

Прошу дозволити мені достроково
скласти сесію у зв'язку з виїздом за
кордон.

30 мм
30 мм

15.05.2017

Ваш

10
мм
10
мм

20 мм

20 мм

Вправа 8. Укладіть заяву за наведеним вище зразком. Використайте один із запропонованих варіантів тексту:

– Прошу дозволити мені достроково скласти сесію у зв'язку з виїздом за кордон.

– Прошу дозволити мені відпрацьовувати академічні заборгованості кожного дня.

– Прошу дозволити мені ліквідувати академічну різницю з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Вправа 9. Укладіть автобіографію за зразком.

АВТОБІОГРАФІЯ

Я, Мабсут Сарса, народився 02 березня 1989 року в м. Рабат (Марокко).

У 1995 році пішов до першого класу школи № 31 м. Рабат, яку закінчив у 2005 році.

У 2006 році вступив до Запорізького державного медичного університету, де навчаюся й сьогодні. Неодружений, дітей не маю.

Батько, Мабсут Фатіма, 1968 р.н., працює лікарем міської лікарні м. Рабат.

Мати, Мабсут Халіма, 1969 р.н., працює лікарем дитячої лікарні м. Рабат.

Моя адреса: 69035, м. Запоріжжя, вул. Сталеварів, 40, кімната 12.

08.09.2010

(підпис)

Завдання для самоконтролю:

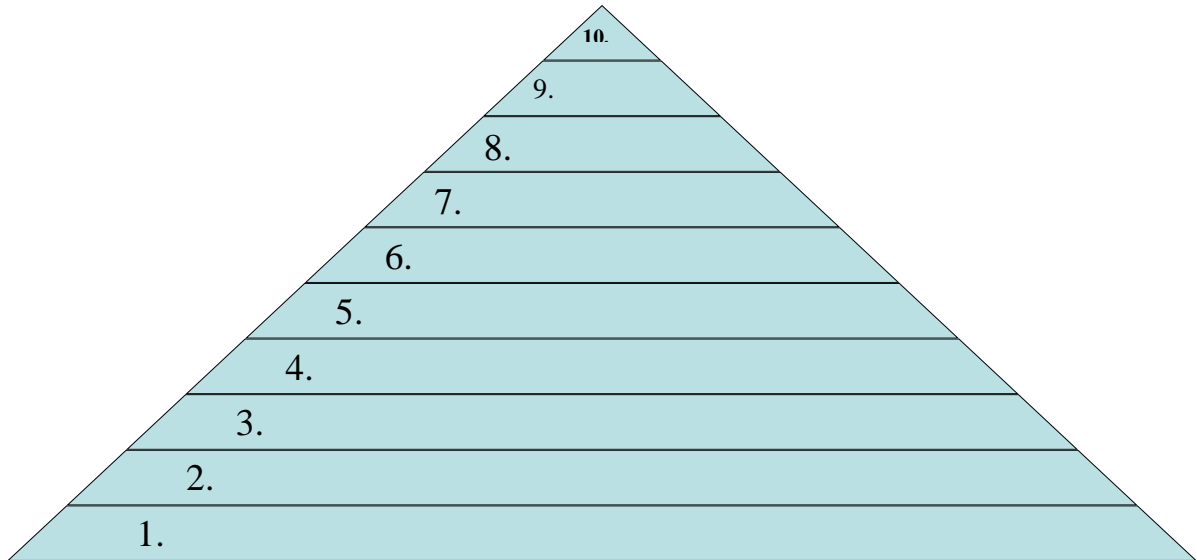
I. Визначте, коли необхідно вчити дієслово доконаного, а коли недоконаного виду. Аргументуйте свій вибір.

Мій день в університеті

Завтра я (прокидаюся/прокинуся) о 07.00. (Встаю/встану) з ліжка о 07.15. Потім я (умиваюся/умиюся), (чищу/почищу) зуби і (готую/приготую) собі сніданок. На сніданок я щодня (їм/з'їм) шоколадні кульки з молоком і (п'ю/вип'ю) каву. О 08.10 я (виходжу/вийду) з гуртожитку і (їду/піду) на заняття. Заняття завжди (починаються/почнуться) о 8.30. З 8.30 і до 16.00 я (навчаюся/навчуся). Завтра о 16.00 я (повертаюся/повернуся) до гуртожитку і (обідаю/пообідаю). Іноді після 16.00 я (ходжу/сходжу) на відпрацювання. Потім протягом години я (гуляю/погуляю) у парку. Завтра ввечері я (роблю/зроблю) домашнє завдання і (повторюю/повторю) анатомію, бо післязавтра – модуль. О 20.00 я зазвичай (вечеряю/повечеряю). У вільний час я завжди (дзвоню/подзвоню) рідним або (сиджу/ посиджу) в інтернеті. Щовечора о 22.00 я (їду/піду) в душ, (о/об) 23.00 годині я (лягаю/ляжу) спати.

Розділ 2. Професія лікаря

Вправа 1. Укладіть піраміду особистісних якостей, якими повинен, на вашу думку, володіти лікар-стоматолог.

Серед спеціальних здібностей лікаря як головні можна виділити такі:

1. Здатність правильно оцінювати	a) внутрішній стан пацієнта, співчувати, співпереживати йому (здатність до емпатії).
2. Здатність бути	b) впевненість, заспокоювати його.
3. Здатність пристосовуватися до	c) індивідуальних особливостей пацієнта.
4. Здатність вселяти в пацієнта	d) повагу в пацієнта, користуватися (неформально) його визнанням, мати авторитет серед тих, кого лікуєш (З підручника).
5. Здатність знаходити потрібний стиль	e) прикладом для тих, кого лікують, у думках, у почуттях і вчинках.
6. Здатність викликати до себе	f) спілкування з кожним, домагатися його прихильності і взаєморозуміння.

Вправа 3. Відкрийте дужки, використовуючи форму потрібного відмінка.

Особливості (кого? чого?: лікарська діяльність) полягають в (у кому? у чому?: установлення) (кого? чого?: особливий рівень) довіри пацієнта до (кого? чого?: лікар). Останньому пацієнт добровільно вручає (кого? що?: своє здоров'я), а деколи і (кого? що?: життя), розкриває перед ним усі, навіть найбільш інтимні переживання. Специфіка (кого? чого?: ця діяльність)

зумовлена і її (ким? чим?: високий і неповторний гуманістичний зміст), (ким? чим?: унікальність) буття людини, (ким? чим?: складність) виявлення компенсаторних можливостей організму людини як (кого? чого?: складна біологічна істота) з (ким? чим?: неповторний механізм) саморегуляції процесу обміну речовин, а у багатьох випадках і (ким? чим?: недосконалість) медичної науки та організації охорони здоров'я (Зі статті).

Вправа 4. Прочитайте текст.

Існують кілька правил для оптимізації спілкування лікаря-стоматолога з пацієнтом, що дозволить оптимізувати процес лікування:

1. Зустрічати пацієнта бадьорим, впевненим, енергійним.
2. Бути налаштованим на діалог, виражати готовність до спілкування
3. Створювати відповідний позитивний емоційний настрій.
4. Керувати власним самопочуттям у проведенні бесіди з пацієнтом (зберігати рівний емоційний настрій, незважаючи на несприятливі обставини тощо).
5. Домагатися продуктивності спілкування.
6. Мова повинна бути не перенасичена медичними термінами.
7. Міміка виразна, емоційно доцільна, тобто повинна відповідати емоційному настрою пацієнта (З підручника).

Вправа 5. Подумайте, чи ці твердження правдиві чи неправдиві (П/Н) (відповідно до тексту).

1) Лікар-стоматолог може використовувати багато медичних термінів.	П/Н
2) Спілкування з пацієнтом не обов'язково має бути продуктивним.	П/Н
3) Лікар повинен контролювати власне самопочуття під час розмови з пацієнтом.	П/Н
4) Лікар не повинен приховувати власних емоцій.	П/Н
5) Міміка лікаря має відповідати настрою пацієнта.	П/Н
6). Діалог між пацієнтом і лікарем не обов'язковий для лікування.	П/Н
7) Лікар може відверто виразити пацієнту власні сумніви.	П/Н

Вправа 6. Доберіть з тексту синоніми до цих слів.

відповідний =

ефективний =

переповнений =

покращення =

ситуація =

Вправа 7. Утворіть відмінкові форми словосполучення «добрий лікар».

<u>Об'єкт</u>	<u>Відмінки</u>	<u>Однина</u>	<u>Множина</u>
1.	<u>Називний (хто? що?)</u>	<u>добрий лікар</u>	
2.	<u>Родовий (кого? чого?)</u>		
3.	<u>Давальний (кому? чому?)</u>		
4.	<u>Знахідний (кого? що?)</u>		
5.	<u>Орудний (ким? чим?)</u>		
6.	<u>Місцевий (на кому? на чому?)</u>		
7.	<u>Кличний відмінок</u>		

Вправа 8. Завершіть речення, використавши правильну граматичну форму словосполучення «добрий лікар». Обґрунтуйте свій вибір, вказавши відмінок.

1. Вірного друга і рятівника знайдеш у ...
2. Всі поважають і шанують...
3. Для одужання хворому потрібен лише...
4. Допомогати людям – обов'язок ...
5. Дякую вам, ... / ...
6. Здоров'я нації у руках ...
7. Люди повністю довіряють ...
8. Наш університет пишається ...
9. Пацієнта вдалося врятувати лише завдяки...
10. Секрет здоров'я людей полягає у ...
11. Цілителі не лише тіла, а й душі людини – ...
12. Я особисто знаю ...
13. Я мрію стати...

Вправа 9. Укладіть сім речень, використавши різні відмінкові форми словосполучення «талановитий стоматолог».

Вправа 10. Виконайте завдання, щоб отримати **соціально-психологічний портрет особистості лікаря.**

I. Вставте пропущені літери, щоб назвати **морально-етичні якості лікаря:**
 че_ні_ть, по_ядніс_ь, о_ов'язковість, від_ові_альність, ін_еліг_нтність,
 л_дяніс_ь, д_брота, н_дійні_ть, п_инципові_ть, безк_рислив_сть;

II. Розставте літери у словах у правильному порядку, щоб назвати **комунікативні якості лікаря:**
 хриазма, ввічвілисть, пваога, аритвтоет, товнактість, увісажнтъ,
 спосжлитеревість, конікамубелніість, коантнктість;

III. Знайдіть у таблиці **вольові якості лікаря (12):**

В	П	Е	В	Н	Е	Н	І	С	Т	Ь	Ц	Ш	Н	Е	В	А	П	С	Л	О
И	В	П	Р	І	В	Е	О	Л	Д	Ж	Є	Е	С	К	Р	К	Ж	А	О	Р
Т	К	У	І	Н	Ф	З	А	П	Н	О	Л	Й	А	М	И	Т	О	М	П	В
Р	У	П	В	І	Д	А	С	М	А	П	Р	О	М	У	К	Н	Е	О	С	Ф
И	Т	Т	Н	Ц	І	Л	Е	С	П	Р	Я	М	О	В	А	Н	І	С	Т	Ь
М	Ж	Б	О	І	Ф	Е	Л	Д	О	Ц	В	Ц	О	У	У	Н	У	Т	Р	К
К	Ж	Л	В	А	Ж	Ж	Ц	Б	Л	В	А	У	Р	К	Л	Е	У	І	И	А
А	Д	Д	А	Т	Д	Н	У	Р	Е	С	Р	Д	Г	Н	О	П	У	Й	М	П
А	Л	А	Ж	И	О	І	К	Ь	Г	М	Ь	З	А	О	П	Р	К	Н	А	И
П	Г	О	Е	В	Т	С	К	В	Л	И	Т	А	Н	Б	Т	О	Е	І	Н	Т
Р	Е	В	Н	Н	П	Т	Е	А	И	Ь	М	П	І	Т	П	Б	Н	С	І	Р
О	К	К	І	І	А	Ь	П	О	В	В	В	Р	З	М	К	Т	О	Т	С	Н
Л	У	У	С	С	В	І	Р	П	І	И	І	А	А	М	А	А	О	Ь	Т	О
Д	І	Ц	Т	Т	В	Ц	О	В	С	Ь	Ч	О	Ц	М	Т	М	Ь	Ю	Ь	Л
Ж	А	Й	Ь	Ь	Т	Е	Р	І	Т	Д	М	Р	І	Ш	У	Ч	І	С	Т	Ь
С	М	І	Л	И	В	І	С	Т	Ь	Т	Т	Т	Я	В	А	О	П	А	І	П

IV. Укладіть з двох частин **організаційні якості лікаря:**

✓ вимогливість	➤ відповідальність;
✓ вміння планувати	➤ до себе та інших;
✓ вміння правильно	➤ оцінити себе та пацієнта;
✓ вміння приймати	➤ рішення;
✓ схильність брати на себе	➤ свою роботу.

Вправа 11. Укладіть розповідь про свою майбутню професію, заповнивши пропущені місця та поставивши слова в дужках у необхідну форму.

Моя майбутня професія

Привіт. Мене звати (). Я з (). Зараз я (жити) в (Україна), у (місто) Запоріжжя. Я (навчатися) у (Запорізький державний медичний університет). Я (хотіти) стати (лікар) і допомагати (люди). Це моя мрія.

Ця професія складна і дуже відповідальна. Треба розуміти як (працювати) весь людський організм. Треба знати симптоми (хвороби) і способи лікування. (Існувати) різні спеціальності: сімейний лікар, педіатр, хірург, окуліст, лор, стоматолог, невропатолог, кардіолог, ендокринолог, уролог тощо. Педіатр (опікуватися) дітьми, окуліст (спеціалізуватися) на порушеннях зору, уролог (лікувати) нирки, кардіолог – (займатися) захворюваннями серця, невропатолог – фахівець із (хвороби) (нервова система), хірург (оперувати). Я (хотіти) стати (стоматолог) і лікувати захворювання (зуби та ротова порожнина), тому що... ().

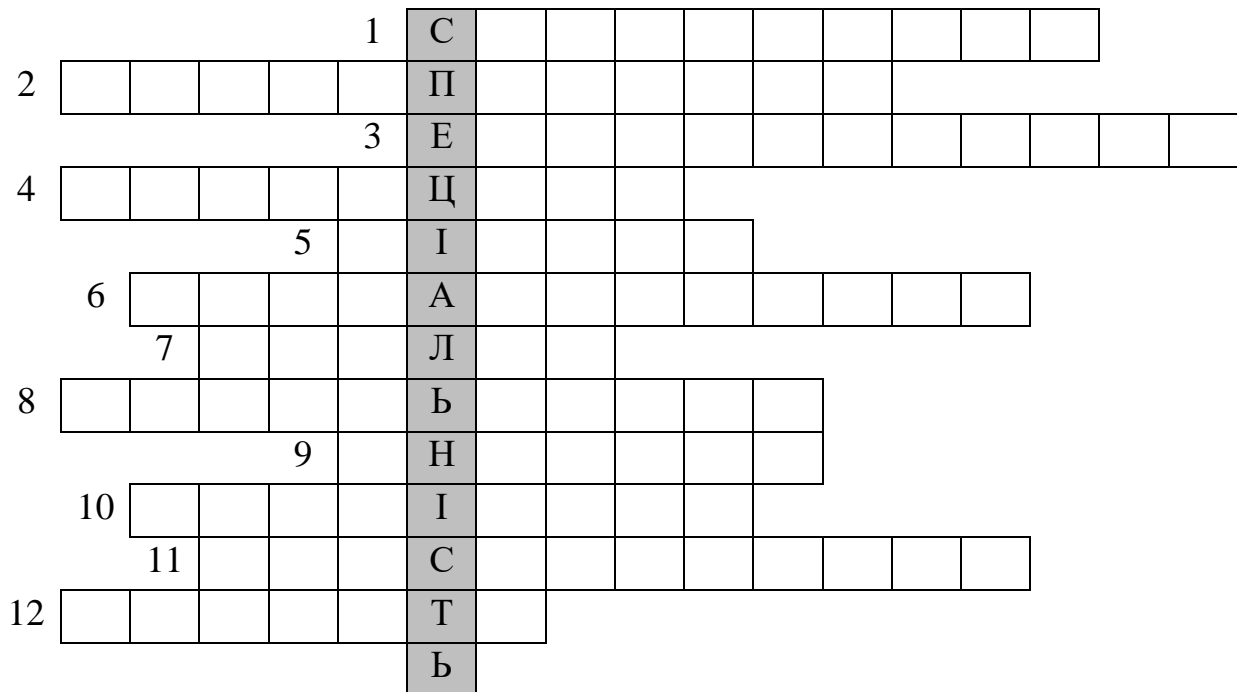
Зараз я – студент (перший курс). Моя група – (). Анатомія і біофізика – наші основні предмети. Я також (вивчати) (українська мова), бо це державна мова (Україна). Навчатися важко, але цікаво.

Вправа 12. Дайте відповідь на запитання:

1. Звідки ти?
2. У якому університеті ти навчаєшся?
3. Що лікарю треба розуміти?
4. Яка професія лікаря?
5. Який номер твоєї групи ?
6. Що робить хірург?
7. Які предмети в університеті основні?
8. Що треба знати лікарю?
9. Де ти зараз живеш?
10. Що лікує кардіолог?
11. Яка твоя мрія?

12. Що лікує стоматолог?
13. У якому місті ти живеш?
14. Як тебе звати?
15. Звідки ти?
16. Чи твій батько лікар?
17. Чи навчатися важко?
18. Що лікує невропатолог?
19. Що лікує уролог?
20. Чи навчатися цікаво?

Вправа 13. Розв'яжіть кросворд.
Кросворд «Спеціальність»

1. Лікар, що лікує зуби.
2. Спеціаліст з нервових розладів.
3. Фахівець з гормональних розладів.
4. Працівник аптеки.
5. Проводить операції.
6. Лікар, що спеціалізується на хворобах вуха й горла.
7. Фахівець, який лікує хворі нирки.
8. Спеціаліст, що займається порушеннями зору.
9. Сфера інтересів цього медика – злоякісні пухлина та ракові клітини.
10. Лікує хвороби серця.
11. Ця людина знає все про знеболення, анестезію.
12. Фахівець, що лікує дітей.

Вправа 14. Доповніть текст словами з довідки:

Слова для довідки: діагноз, завдання, захворювань, лікування, місця, наука, ортопедичну, офтальмологією, порожнини, стоматологічного.

Стоматологія

Слово «стоматологія» походить від двох грецьких слів: «stoma» – рот і «logos» – _____¹. Стоматологія – це наука про фізіологію, патологію, профілактику і _____² захворювань порожнини рота, щелепно-лицевої ділянки і суміжних ділянок. Вона поділяється на три великих розділи: терапевтичну, хірургічну і _____³ стоматології.

Стоматологія тісно пов'язана з іншими медичними галузями: терапією, педіатрією, _____⁴, інфекційними захворюваннями тощо. Так, перші симптоми деяких _____⁵ проявляються на слизовій оболонці ротової _____⁶. Своєчасне виявлення цих елементів дозволяє поставити _____⁷ відповідного захворювання.

Виконання службових обов'язків лікаря-стоматолога до певної міри залежить від організації робочого _____⁸. Нині приділяється велика увага технічній оснащеності _____⁹ кабінету, відділення, поліклініки. Робоче місце стоматолога, яке оснащене сучасним обладнанням, дозволяє успішно вирішувати _____¹⁰ щодо діагностики і лікування захворювань зубів, пародонта і слизової порожнини рота.

Завдання для самоконтролю:

I. Поміркуйте, які особисті якості необхідні гарному спеціалісту у своїй галузі. Наведіть якомога більше відповідних прикметників, що починалися б на наведені літери:

С – *самостійний*, ...

Т –

О –

М –

А –

Т –

О –

Л –

О –

Г –

Розділ 3. Лікарські засоби та медичні інструменти

Вправа 1. Підпишіть картинки

Довідка: бинт, гіпс, інвалідний візок, капсули, крапельниця, краплі, мазь, медичний халат і шапочка, медичні рукавички, милиці, пластир, сироп, скальпель, стетоскоп, таблетки, термометр, тонометр, шприц

Вправа 2. Поєднайте слова в логічні пари. Укладіть з ними речення, використавши конструкції:

потрібний / необхідний ...

використовують ...

застосовують...

призначений ...

стетоскоп
термометр
тонометр
шприц
бинт
гіпс
краплі
мазь
сироп

бронхіт
ін'єкція
кров'яний тиск
температура
артрит
кашель
нежить
перелом
рана

Вправа 3. Знайдіть на полі (по горизонталі і по вертикалі ↓) слова на позначення понять:

1. синець =
2. термічне, хімічне або електричне ураження шкіри =
3. інфекційне захворювання вірусного походження, що уражає верхні дихальні шляхи = *застуда*
4. зламана кістка =
5. підвищений тиск =
6. знижений тиск =
7. підвищена чутливість =
8. нежить =
9. запалення вуха =
10. запалення оболонки шлунка =
11. гострий тонзиліт =
12. запалення легень =
13. подразнення шкіри =

З	А	С	Т	У	Д	А	Н	Л	О	Д	Р
Р	Л	Ж	Г	Д	Р	Е	У	Т	Т	О	И
Г	Е	М	А	Т	О	М	А	И	И	Н	Н
Е	Р	Г	Щ	Н	Д	В	К	П	Т	К	І
У	Г	К	Д	К	Е	У	В	Г	У	У	Т
Г	І	П	Е	Р	Т	О	Н	І	Я	А	Н
А	Я	Й	Ц	У	Й	И	А	П	Ю	П	Р
С	Ш	Ц	У	П	У	Т	Г	О	П	І	К
Т	Л	А	Д	Е	Р	М	А	Т	И	Т	И
Р	У	Р	К	Р	Г	Ф	Л	О	В	А	У
И	К	П	Н	Е	В	М	О	Н	І	Я	Е
Т	Е	Л	Н	Л	А	Н	Г	І	Н	А	К
А	Н	Р	Г	О	О	Я	Р	Я	Л	Р	Р
І	П	А	О	М	Ц	М	Т	Р	О	Л	П

Вправа 4. Утворіть форми Орудного відмінка (*ким? чим?*) = О5. Укладіть перелік дієслів, після яких використовується ця форма.

Зразок: медицина – (цікавитися) медициною;

великий шприц, ефективні краплі, чутлива шкіра, вузький бинт, точний тонометр, корисна таблетка, якісний пластир, сильна застуда, тяжка пневмонія, сильний кашель, зручні милиці, остання крапельниця, інвалідний візок, точне вимірювання, великі травми, цей термометр, ця капсула, лікарський стетоскоп, травмована нога, гострий скальпель, зламана кістка, гнійна ангіна.

Вправа 5. Прочитайте текст, поставивши слова у дужках у правильну форму.
Лікарські засоби та медичні інструменти

Усі лікарі на роботі (одягати) (халат) і (шапочка) і (рукавички).

Основні ліки – таблетки і капсули. Часто лікарі (робити) (шприц) (ін'єкція – *мн.*). Іноді (ставити – вони) (крапельниця – *мн.*). Мазь (наносити) на (шкіра).

На (відкрита рана – *мн.*) (накладати) (бинт) чи (пластир).

(Скальпель) (користуватися) хірурги.

Нежить і отит (лікувати) (краплі).

Тиск (вимірювати) (тонометр).

Легені (слухати) (стетоскоп). Кашель лікують (сироп).

(Температура) вимірюють (термометр).

На (перелом – *мн.*) (накладати) гіпс. Люди з переломом ноги користуються (милиці) або (інвалідний візок).

Всі лікарські засоби і медичні інструменти можна купити в (аптека).

Вправа 6. Завершіть речення.

1. Всі лікарі на роботі одягають...
2. На відкриті рани накладають...
3. Нежить і отит ...
4. Температуру ...
5. На переломи ...
6. Перелом ноги...
7. Легені...
8. Скальпелем
9. Кашель...

Вправа 7. Заповніть таблицю відмінковими формами

~~велика аптека~~, великими аптеками, великій аптеці, великі аптеки, великій аптеці, великі аптеки, великих аптек, велику аптеку, великих аптеках, великою аптекою, великим аптекам, великої аптеки

<u>Об'єкт</u>	<u>Відмінки</u>	<u>Однина</u>	<u>Множина</u>
1.	<u>Називний (хто? що?)</u>	велика аптека	
2.	<u>Родовий (кого? чого?)</u>		
3.	<u>Давальний (кому? чому?)</u>		
4.	<u>Знахідний (кого? що?)</u>		
5.	<u>Орудний (ким? чим?)</u>		
6.	<u>Місцевий (на кому? на чому?)</u>		
7.	<u>Кличний відмінок</u>		

Вправа 8. Завершіть речення відповідною відмінковою формою словосполучення «велика аптека». Обґрунтуйте вибір відмінка.

1. «Народна аптека» – мережа ...
2. ... легше конкурувати на ринку.
3. ... пропонують широкий асортимент лікарських засобів.
4. Завдяки ... мешканці нашого дому мають цілодобовий доступ до ліків.
5. Моя мама задоволена нашими ...
6. На розі вулиці Перемоги та Сталеварів є...
7. У ... працює багато досвідчених фармацевтів.
8. У нашому місті почали відкривати нові ...
9. Я бачу на наступній вулиці гарну ...
10. Я завжди купую ліки у тій ...
11. Я стою перед ...
12. Я хочу стати директором ...

Вправа 9. Ознайомтесь з правилом і виконайте завдання.

Під час транслітерації слів іншомовного походження пишемо **И** (замість **І**) лише після приголосних **д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р** (*Де ти з'їси цю чашу жиру?*), за умови, що наступний інший приголосний (крім **Й**).

приголосний д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р (<i>Де ти з'їси цю чашу жиру?</i>)	+ И +	приголосний (крім й)
--	----------------------------	------------------------------

Заповніть пропуски відповідною літерою (**І/И**).

ам...зон, ам...ксил, ам...ц...трон, анальг...н, асп...р...н, валер...ана,
вал...дол, гл...цер...н, левом...цет...н, мез...м, мукалт...н, налгез...н,
н...мес...л, раунат...н, стрептоц...д, фар...нгосепт, ц...трамон, цетр...н.

Вправа 10. Поєднайте назви найбільш поширених ліків із їх призначенням

1. аспірин 2. валеріана 3. валідол 4. діазолін 5. мезим 6. раунатин	a. алергічний висип b. болить голова, підвищена температура c. болить серце d. нестравність e. підвищений тиск f. проблеми зі сном

Вправа 11. На основі попередньої вправи утворіть речення за схемою:

приймають від (чого? – Р.в. О2)
(що? – Зн.в. (О4))+ вживають + , коли / якщо (іменник + дієслово)
застосовують

Вправа 12. Поставте відповідне дієслово у правильну форму.

- 1) Завтра я (лікувати/вилікувати) нового пацієнта.
- 2) Вчора хірург (оперувати/прооперувати) протягом двох годин.
- 3) Педіатр завтра (оглядати/оглянути) семеро дітей.
- 4) Стоматолог щодня (лікувати/вилікувати) зуби.
- 5) Терапевт завжди (вимірювати/виміряти) тиск пацієнтам.
- 6) Завтра мені (робити/зробити) два уколи.
- 7) Завтра я (йти/піти) на прийом до лікаря.
- 8) Щороку я (іти/ходити) на консультацію до стоматолога.
- 9) Всім дітям завжди (робити/зробити) профілактичне щеплення.
- 10) Вчора протягом години мене (оглядати/оглянути) сімейний лікар.

Завдання для самоперевірки:

I. Виберіть правильну відповідь.

1. На відкриті рани накладають

A) бинт

B) гіпс

C) мазь

D) сироп

2. Нежить і отит лікують

A) гіпсом

B) маззю

C) капсулами

D) краплями

3. Температуру вимірюють

A) тонометром

B) стетоскопом

C) сиропом

D) термометром

4. На переломи накладають

A) мазь

B) гіпс

- C) бинт
 - D) пластир
5. Легені слухають
- A) тонометром
 - B) стетоскопом
 - C) сиропом
 - D) термометром
6. Скальпелем користуються
- A) педіатри
 - B) стоматологи
 - C) хірурги
 - D) урологи
7. Виберіть правильну відповідь:
- A) Крапельницею роблять ін'єкції.
 - B) Сироп наносять на шкіру.
 - C) Тиск вимірюють термометром.
 - D) Легені слухають стетоскопом.
8. Виберіть правильну відповідь:
- A) На відкриті рани накладають мазь.
 - B) Скальпелем користуються хірурги.
 - C) Нежить і отит лікують сиропом
 - D) Кашель лікують милицями.
9. Виберіть правильну відповідь:
- A) Тиск вимірюють стетоскопом.
 - B) Мазь наносять на шкіру.
 - C) Ін'єкцією роблять шприци.
 - D) Легені слухають тонометром.
10. Виберіть правильну відповідь:
- A) Кашель лікують бинтом.
 - B) Скальпелем користуються терапевти.
 - C) Нежить і отит лікують краплями.
 - D) На відкриті рани накладають гіпс.

Розділ 4. Організм людини

Вправа 1. Розгляньте картинку

Вправа 2. Виконайте тестове завдання.

1. Виберіть правильне твердження:

- А) Тулуб людини – це голова, тіло і кінцівки.
- В) Обличчя – це голова і волосся.
- С) Обличчя – чоло, брови, очі, ніс, щоки, вуха, рот, підборіддя.
- Д) Шия – це голова і тулуб.

2. Виберіть правильне твердження:

- А) Шия – це голова і тулуб.
- В) Тулуб – це спина, груди і живіт.
- С) Руки – нижні кінцівки.
- Д) Рука – це плече, лікоть, зап'ястя, стегно.

3. Виберіть правильне твердження:

- A) Рука – це плече, лікоть, зап'ястя, стегно.
- B) П'ять пальців – великий, вказівний, середній, підмізинний, мізинець.
- C) Ноги – верхні кінцівки.
- D) Нога – це стегно, коліно, гомілка, долоня.

4. Виберіть правильне твердження:

- A) Нога – це стегно, коліно, гомілка, долоня.
- B) Основні внутрішні органи – серце, легені, шлунок, вухо.
- C) Голова – це обличчя і волосся.
- D) Шия поєднує голову і тіло.

5. Виберіть правильне твердження:

- A) Ноги – нижні кінцівки.
- B) Шия поєднує голову і тіло.
- C) Рука – це плече, лікоть, гомілка, долоня.
- D) Тулуб – це спина, руки і живіт.

6. Виберіть правильне твердження:

- A) Основні внутрішні органи – серце, легені, нирки, кишківник тощо.
- B) Тулуб – це спина, руки і живіт.
- C) Нога – це плече, коліно, гомілка, ступня.
- D) Обличчя – коліно, брови, очі, ніс, щоки, вуха, рот, підборіддя.

7. Виберіть правильне твердження:

- A) Нога – це стегно, коліно, гомілка, ступня.
- B) Основні внутрішні органи – серце, очі, печінка, нирки, кишківник.
- C) Голова – це обличчя.
- D) Тіло людини – це обличчя, тулуб і кінцівки.

8. Виберіть правильне твердження:

- A) Тулуб – це спина, груди і коліна.
- B) Шість пальців – великий, вказівний, середній, підмізинний, мізинець.
- C) Руки – верхні кінцівки.
- D) Ноги – верхні кінцівки.

9. Виберіть правильне твердження:

А) Обличчя – коліно, брови, очі, ніс, щоки, вуха, рот, підборіддя.

В) Шия поєднує голову і тулуб.

С) Ноги – верхні кінцівки.

Д) Тулуб – це спина, груди і коліна.

10. Виберіть правильне твердження:

А) П'ять пальців – большой, вказівний, середній, підмізничний, мізинець.

В) Тіло людини – це обличчя, тулуб і кінцівки.

С) Рука – це плече, лікоть, зап'ястя, долоня.

Д) Голова – це обличчя.

Вправа 3. На основі малюнка укладіть текст «Тіло людини». Перекажіть його.

Орієнтовний план:

1) Тіло людини

2) Голова

3) Тулуб

4) Верхні кінцівки

5) Нижні кінцівки

6) Основні внутрішні органи

Використайте фрази:

– це...

– складаються з

– є частиною...

– на + Об + є...

– поділяється на...

Вправа 4. Запишіть слова у таблицю. Деякі слова можуть бути використані кілька разів.

<i>Система</i>	<i>Органи</i>
Опорно-рухова система	
Кровоносна система	
Дихальна система	
Репродуктивна система	
Травна система	
Видільна система	
Ендокринна система	
Нервова система	

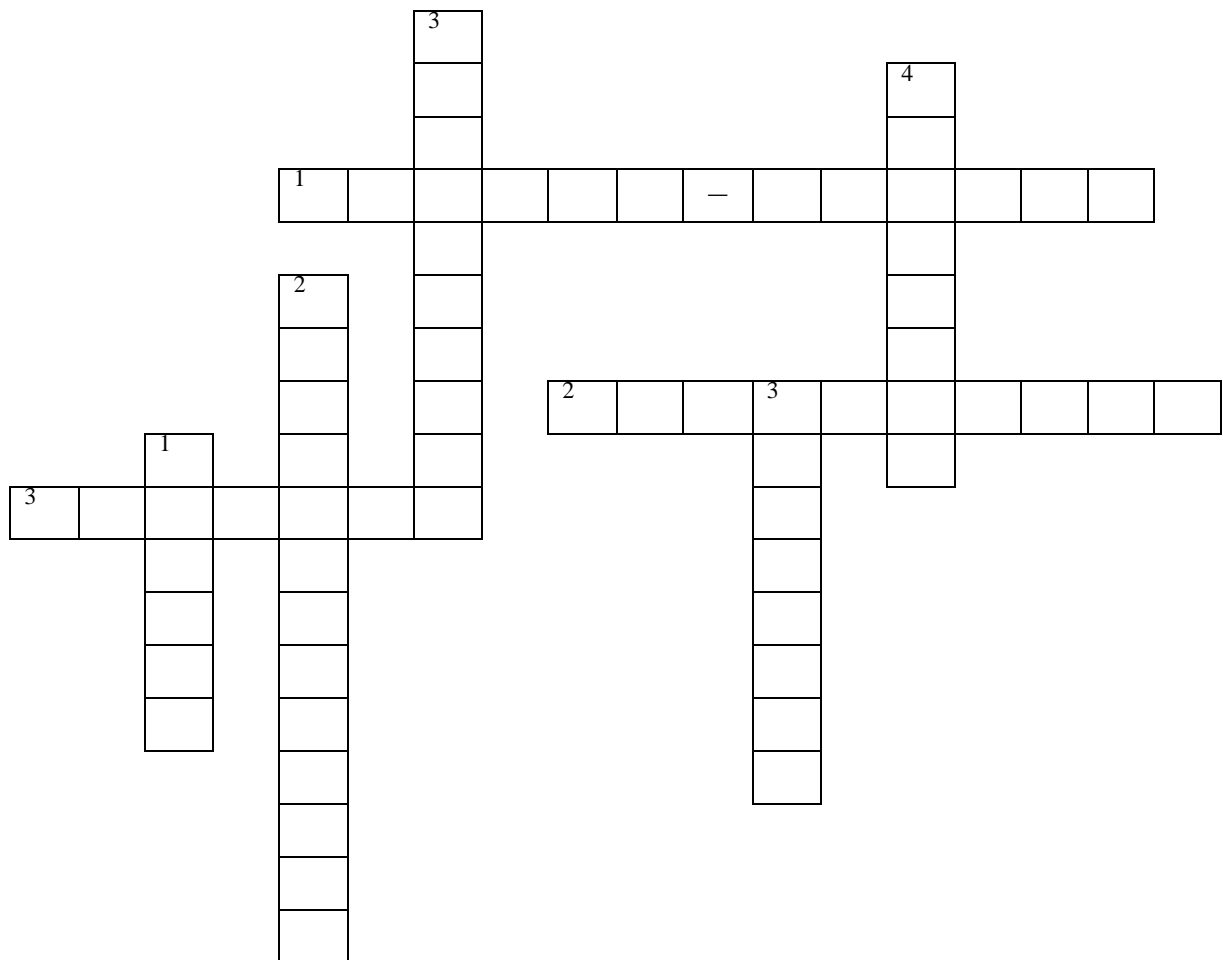

альвеоли, артерія, бронхи, бронхіоли, вена, гіпофіз, глотка, головний мозок, гортань, дихальні шляхи, дрібні залози кишечника, епіфіз, залози внутрішньої секреції, капіляр, кишечник, легеня, м'яз, надниркова залоза, нерв, нирка, носова порожнина, носоглотка, печінка, підшлункова залоза, ротова порожнина, серце, сечівник, сечовий міхур, сечовід, скелет, слинні залози, спинний мозок, статеві залози, статеві органи, стравохід, судина, травний тракт, трахея, шлунок, щитоподібна залоза.

Вправа 5. Поєднайте назву системи з властивими для неї функціями (можливо кілька відповідей)

1. Опорно-рухова система	a) виведення з організму продуктів обміну речовин,
2. Кровоносна система	b) виконання різних дій
3. Дихальна система	c) вироблення гормонів
4. Репродуктивна система	d) газообмін між повітрям і кров'ю
5. Травна система	e) живлення організму завдяки процесам перетравлення їжі
6. Видільна система	f) забезпечення дихання організму
7. Ендокринна система	g) забезпечення поживними речовинами й киснем
8. Нервова система	h) забезпечення психічної діяльності людини
	i) захист внутрішніх органів.
	j) збереження сталості його внутрішнього середовища
	k) звільнення від вуглекислого газу та інших продуктів життєдіяльності
	l) опора,
	m) підтримання водно-сольового обміну
	n) підтримання зв'язку організму із зовнішнім середовищем
	o) регулювання та узгодження діяльності інших систем,
	p) регуляція функцій усіх клітин і тканини організму
	q) рух тіла
	r) функція розмноження

Вправа 5. Розв'яжіть кросворд «Системи органів»

По горизонталі:

1. Система, що об'єднує скелет і м'язи.
2. Система, до складу якої входять серце і судини.
3. Система, що забезпечує психічну діяльність людини.

По вертикалі: ↓

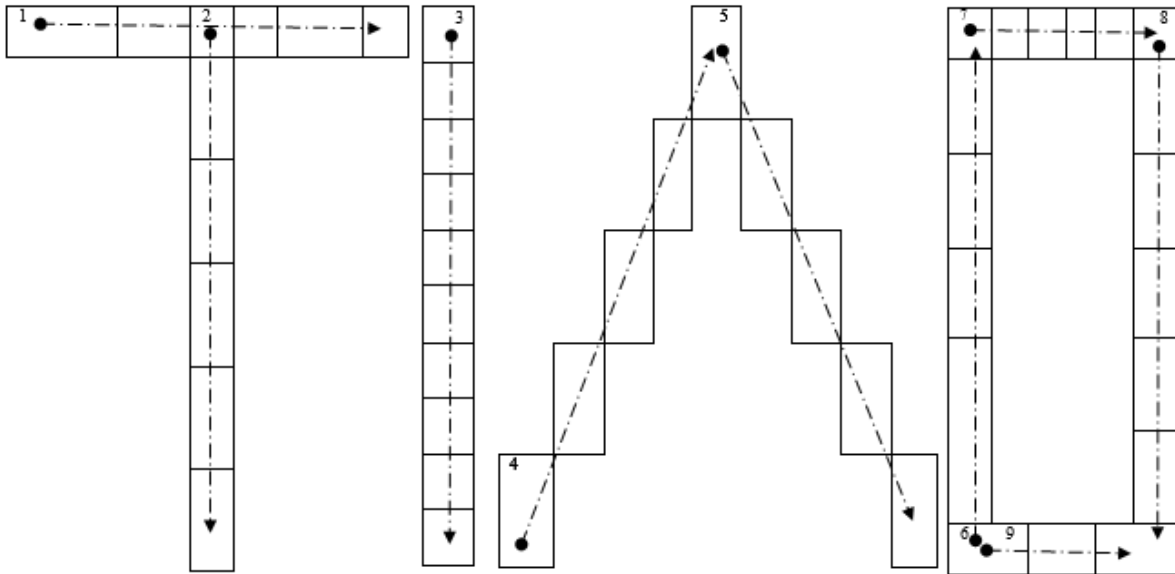
1. Система, що містить стравохід, шлунок і кишківник.
2. Система, головна функція якої – розмноження.
3. Система, що відповідає за вироблення гормонів.
4. Система, до якої належать легені та бронхи.

Вправа 7. Запишіть фрагменти у правильній послідовності, щоб утворити текст. Перекажіть його.

- ... (артерії, вени, капіляри). Дихальна система –
- ... будову, виконує одну або кілька специфічних
- ... газообміну між повітрям і
- ... забезпечення дихання організму завдяки
- ... захист внутрішніх органів. Кровоносна система –
- ... кров'ю. Нервова система – головний та спинний
- ... легені та дихальні шляхи. Основна функція –
- ... м'язи. Функції – опора, рух тіла,
- ... мозок, з якими з'єднані нерви.
- ... об'єднуються в системи органів. Опорно-рухова система –
- .1. Орган – це частина тіла людини, яка має певну форму і
- ... серце і кровоносні судини
- ... скелет і прикріплені до скелета
- ... функцій. Органи, які виконують спільну функцію,

Вправа 8. Розв'яжіть кросворд

1. Частина тіла людини або тварини, в якій міститься мозок.
2. Орган дихання, що розміщується в грудній порожнині.
3. Виступ нижньої частини обличчя, утворюваний щелепою.
4. Частина тулуба, в якій містяться кишечник, печінка і т. ін.
5. Найбільша частина людського організму (без голови й кінцівок).
6. Орган травлення, що становить собою розширену частину травного тракту.
7. Суглоб, що з'єднує стегнову і гомілкову кістки; місце згину ноги.
8. Передня частина голови людини.
9. Частина тіла людини, що з'єднує голову з тулубом.

Завдання для самоперевірки:

1. Завершіть речення:

Частина тіла людини, яка має певну форму і будову, виконує одну або кілька специфічних функцій –

- А) організм
- В) система органів
- С) тулуб
- Д) орган

2. Завершіть речення:

Опорно-рухова система –

A) скелет і кістки

B) кістки і хрящі

C) скелет і м'язи

D) скелет і судини

3. Завершіть речення:

Одна з функцій опорно-рухової системи –

A) газообмін

B) розмноження

C) травлення

D) захист внутрішніх органів

4. Завершіть речення:

Кровоносна система –

A) серце і легені

B) серце і плазма

C) серце і судини

D) судини і легені

5. Завершіть речення:

Кровоносні судини – це

A) вени, легені, капіляри

B) артерії, залози, капіляри

C) артерії, вени, капіляри.

D) вени, артерії, краплі

6. Завершіть речення:

Легені – частина

A) кровоносної системи

B) дихальної системи

C) травної системи

D) опорно-рухової системи

7. Завершіть речення:

Статева система виконує

A) функцію газообміну

B) функцію кровообігу

C) функцію розмноження

D) функцію дихання

8. Завершіть речення:

Нирки – це частина

A) кровоносної системи

B) дихальної системи

C) видільної системи

D) опорно-рухової системи

9. Завершіть речення:

Нервова система – це

A) головний, спинний мозок та м'язи

B) нерви, верхні та нижні кінцівки

C) нерви, головний та спинний мозок

D) голова та спинний мозок

10. Завершіть речення:

Органи, які виконують спільну функцію, –

A) організм

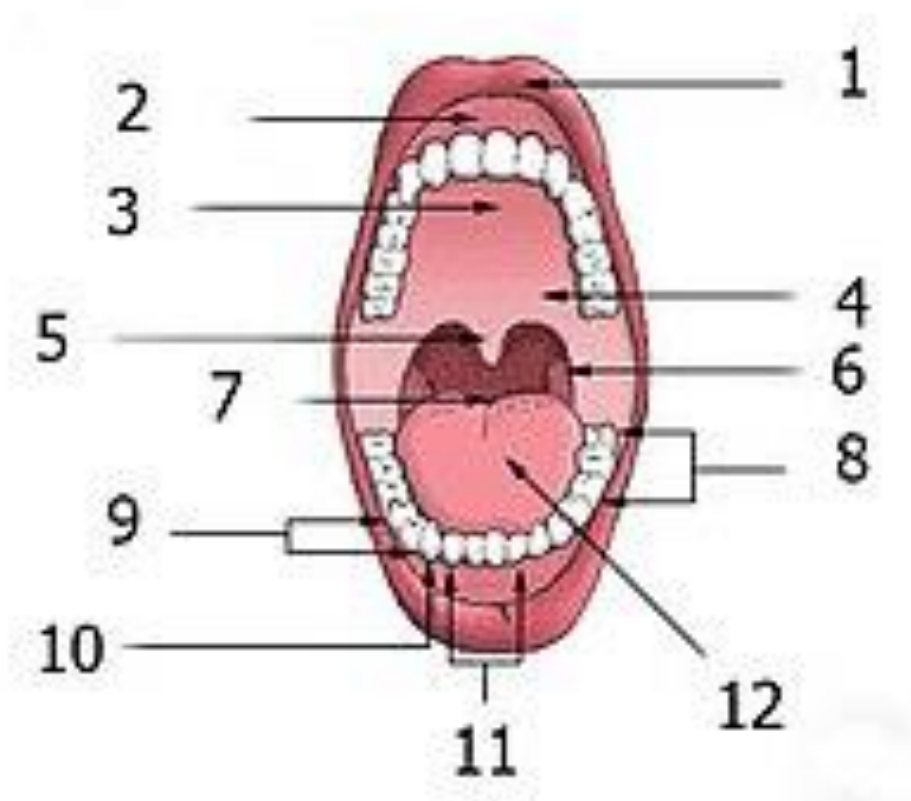
B) система

C) тіло

D) система органів

Розділ 5. Будова ротової порожнини

Вправа 1. Підпишіть частини малюнка.

Великі корінні зуби (лат. *Dentates molares*)

Верхня губа (лат. *Labium superius*)

Ікла (лат. *Dentes canini*)

Малі корінні зуби (лат. *Dentates premolares*)

М'яке піднебіння (лат. *Palatum molle*)

Піднебінний мигдалик (лат. *Tonsilla palatina*)

Перешийок горла (лат. *Isthmus faucium*)

Різці (лат. *Dentes incisivi*)

Тверде піднебіння (лат. *Palatum durum*)

Язик (лат. *Lingua*)

Язичок (лат. *Uvula palatina*)

Ясна (лат. *Gingiva*)

Вправа 2. Завершіть речення.

1. Ротова порожнина містить ... (кого? що?)...
2. До складу ротової порожнини входять... (хто? що?)....
3. Ротова порожнина побудова з (кого? чого?)
4. У ротовій порожнині виділяють (кого? що?)...
5. У ротовій порожнині є ... (хто? що?)...
6. Ротова порожнина складається з (кого? чого?)...
7. Основні органи ротової порожнини – це (хто? що?)...

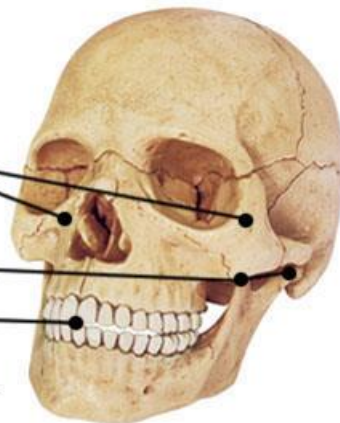
Вправа 3. Розв'яжіть ребуси.

Вправа 4. Запишіть нові слова. З'ясуйте їх значення.

Зубощелепна система людини представлена:

1. Щелепними, носовими, виличними кістками
2. Сконево-нижньощелеповими суглобами
3. Зубами
4. Жувальними і мімічними м'язами, м'язами язика, м'якого піднебіння, глотки
5. Органами ротової порожнини (губи, щоки, язик, тверде і м'яке піднебіння)
6. Трьома парами слинних залоз

Вправа 5. Поєднайте назву частини зубощелепної системи та її функцію.

Зуби	жування, мовлення, смакове сприйняття
Язик	утримання зубів, захист від ушкодження та інфекцій
Ясна	пережовування, формування звуків, є частиною посмішки
Щелепи	вираження відчуттів, жування, мовлення
Мімічні м'язи	стискання, захоплення їжі

Вправа 6. Укладіть текст «Функції зубощелепної системи», на основі попередньої вправи.

Використайте конструкції:

- виконує функцію
- потрібний/необхідний для
- слугувати для
- призначений для

Вправа 7. Запишіть текст, поставивши слова в дужках у правильну граматичну форму.

Ротова порожнина

Травний канал (починатися) з (ротова порожнина). У (вона) їжа (подрібнюватися), (перемішуватися), (зволожуватися) і частково (розщеплюватися). (Основна роль) (відігравати) зуби, язик і слинні залози.

У (ротова порожнина) є також ясна, тверде піднебіння, м'яке піднебіння, піднебінний мигдалик, язичок та інші органи. Вхід до (ротова порожнина) (прикривати) верхня і нижня губи та щоки.

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання:

1. З чого починається травний канал?
2. Що прикриває вхід до ротової порожнини?
3. Які органи відіграють основну роль у подрібненні їжі?
4. Які органи є у ротовій порожнині?
5. Які функції ротової порожнини?

Вправа 9. Заповніть таблицю відмінковими формами. Складіть з ними 15 речень.

корінний зуб, великий різець, верхня губа, тверде піднебіння

<u>Об'єкт</u>	<u>Відмінки</u>	<u>Однина</u>	<u>Множина</u>
8.	<u>Називний (хто? що?)</u>		
9.	<u>Родовий (кого? чого?)</u>		
10.	<u>Давальний (кому? чому?)</u>		
11.	<u>Знахідний (кого? що?)</u>		
12.	<u>Орудний (ким? чим?)</u>		
13.	<u>Місцевий (на кому? на чому?)</u>		

Вправа 10. Прочитайте фрагменти у правильній послідовності, щоб утворити текст.

- зуби, язик і слинні залози. У ротовій порожнині є також
- м'яке піднебіння, піднебінний мигдалик та інші органи. Вхід до
- перемішується, зволожується і частково
- розщеплюється. Основну роль відіграють
- ротової порожнини прикривають губи (верхня і нижня) та щоки.
- ротової порожнини. У ній їжа подрібнюється,

I – Травний канал починається з

- ясна, тверде піднебіння,

Завдання для самоперевірки

1. Виберіть правильну граматичну форму:

Ротова порожнина містить...

- A. яснам, піднебінню, язику, корінним зубам, іклам, різцям тощо.
- B. ясен, піднебіння, язика, корінних зубів, ікл, різців тощо.
- C. ясна, піднебіння, язик, корінні зуби, ікла, різці тощо.
- D. яснами, піднебінням, язиком, корінними зубами, іклами, різцями тощо.

2. Виберіть правильну граматичну форму:

Травний канал починається з...

- A. ротовій порожнині.
- B. ротову порожнину.
- C. ротової порожнини.
- D. ротовою порожниною.

3. Виберіть правильну граматичну форму:

Ротова порожнина складається з...

- A. яснам, піднебінню, язику, корінним зубам, іклам, різцям тощо.
- B. ясен, піднебіння, язика, корінних зубів, ікл, різців тощо.
- C. ясна, піднебіння, язик, корінні зуби, ікла, різці тощо.
- D. яснами, піднебінням, язиком, корінними зубами, іклами, різцями тощо.

4. Виберіть правильну граматичну форму:

У є також ясна, піднебіння, мигдалик, язичок тощо.

- A. ротовій порожнині.
- B. ротову порожнину.
- C. ротової порожнини.
- D. ротовою порожниною.

5. Завершіть речення:

Зуби призначені для ...

- A. ковтання.
- B. пережовування.
- C. утворення посмішки.
- D. стискання.

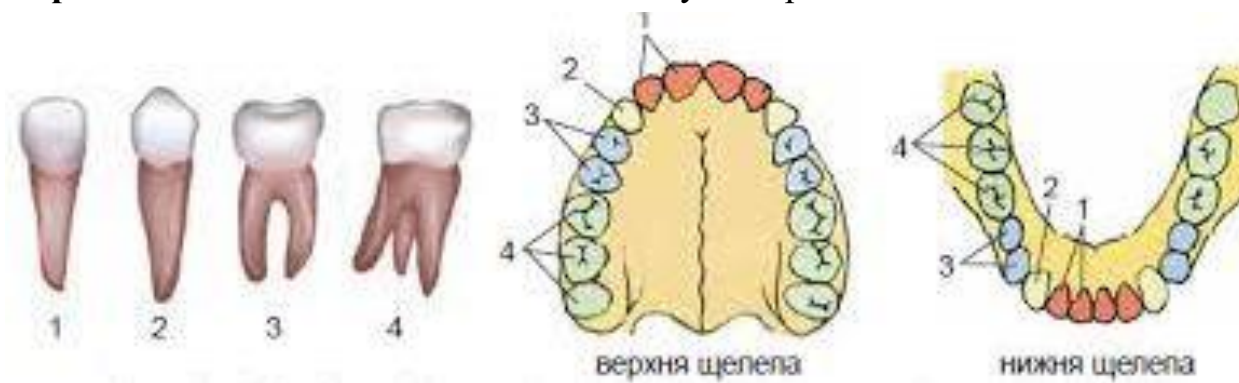
6. Завершіть речення:

Основна функція щелепи – це...

- A. ковтання.
- B. пережовування.
- C. утворення посмішки.
- D. стискання.

Розділ 6. Зуби людини

Вправа 1. Підпишіть частини малюнка «Зуби дорослої людини»

- різці
- малі кутні зуби
- ікла
- великі кутні зуби

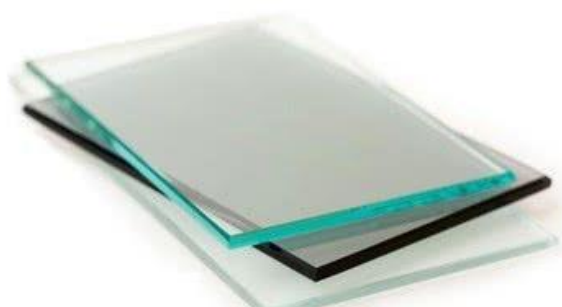
Вправа 2. Поставте слова у форму Родового відмінка (O2). Складіть із ними речення.

доросла людина, малий кутній зуб, губи, різець, ротова порожнина, ікла, великі кутні зуби, щелепа, піднебіння, щока, корінь, їжа, ясна.

Вправа 3. Узгодьте числівники з іменниками.

32 (зуб), 1 (слинна залоза), 15 (операція), 4 (різець), 15 (операція), 2 (суглоб), 28 (зуб), 12 (стоматолог), 16 (консультація), 1 (язик), 4 (малий кутній зуб), 8 (хірург), 5 (стоматологічний кабінет), 2 (ікло), 6 (великий кутній зуб), 3 (корінь), 2 (щелепа), 23 (працівник), 1 (піднебіння), 10 (медсестра), 30 (мімічний м'яз), 13 (пацієнт), 2 (стоматолог), 20 (стоматологічна клініка), 1 (глибокий карієс).

Вправа 4. Розв'яжіть ребуси.

 1 = i

” T

Ў

””

3

,

””

Вправа 5. Запишіть текст, поставивши слова в дужках у правильну граматичну форму.

Зуби людини

У (доросла людина) 32 (зуб). За (форма) і (функції) зуби поділяють на різці, ікла, малі і великі кутні. На (кожна щелепа) є 4 (різець), 2 (ікло), 4 (малий кутній зуб) і 6 (великий кутній зуб). Різці та ікла (мати) по (один корінь). Цими зубами відкушують (їжа). Кутні зуби (мати) два або три (корінь). Малі та великі кутні зуби (подрібнювати) (їжа).

Вправа 6. Дайте відповіді на питання:

1. На які групи поділяються зуби?
2. Скільки великих кутніх зубів на кожній щелепі?
3. Скільки зубів у дорослої людини?
4. Скільки ікл на кожній щелепі?
5. Скільки коренів мають різці та ікла?
6. Скільки малих кутніх зубів на кожній щелепі?
7. Скільки різців на кожній щелепі?
8. Яка основна функція кутніх зубів?
9. Яке призначення різців та ікл?

Вправа 7. Вкажіть, чи це твердження правильне (П) чи неправильне (Н).

1. У дорослові людини 28 зубів
2. Різці мають по одному кореню.
3. На кожній щелепі є по 8 різців.
4. Ікла мають по два корені.
5. Їжу подрібнюють кутні зуби.
6. Кутні зуби мають по одному кореню.
7. На кожній щелепі є по три ікла.
8. Їжу відкушують кутніми зубами.

Вправа 8. Запишіть фрагменти у правильній послідовності, щоб утворити текст.

Функції зубів

- ___ відбувається так зване ротове травлення,
___ відкушуванні та розжовуванні їжі. Жування –
___ зруйновані, травлення порушується.
___ перемішування її зі слиною.

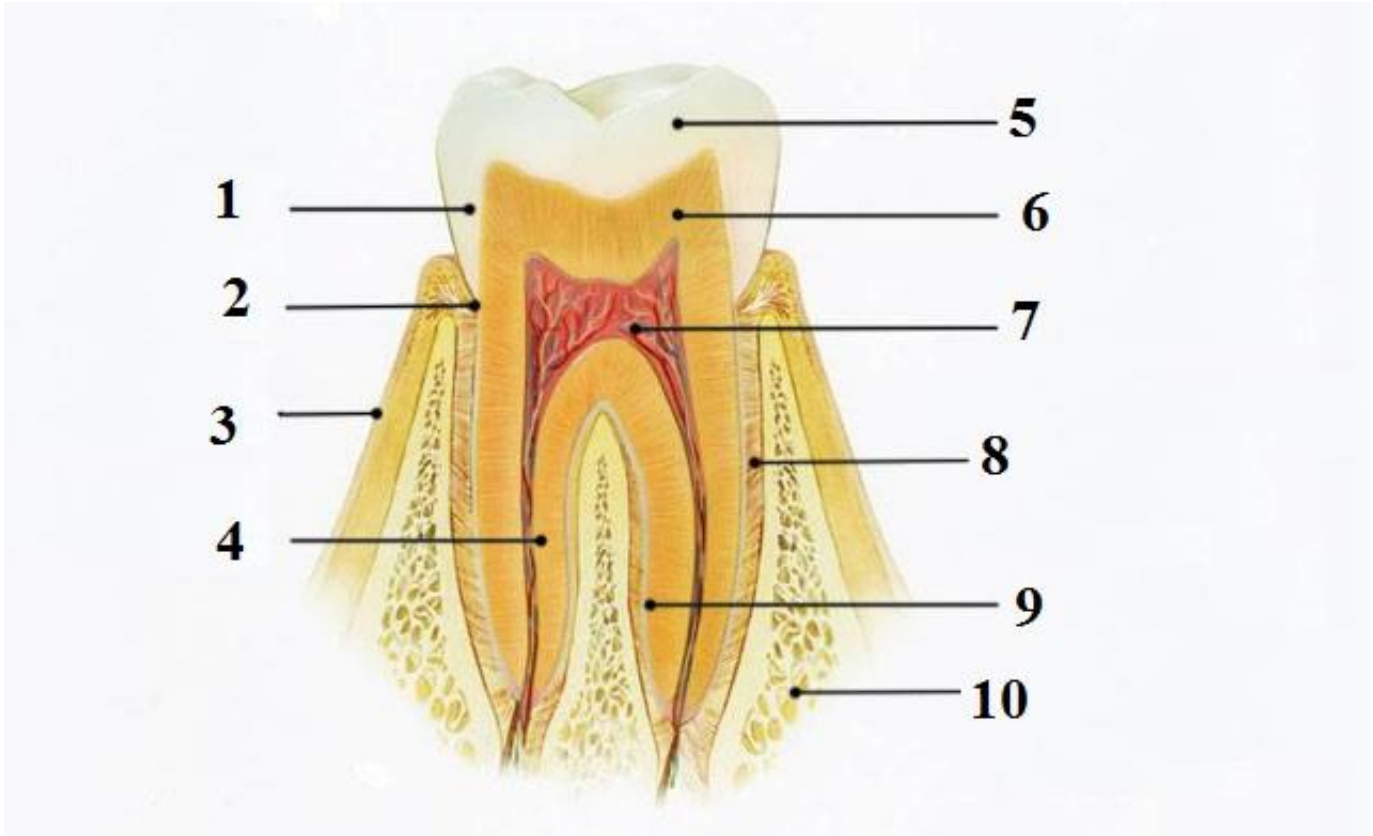
___ Під впливом ферментів, що містить слина,
___ початкова фаза травлення, яка
___ складається із подрібнювання їжі зубами та
_1 Функція зубів полягає у
___ хворі або багато з них
___ шлунку. В тих випадках, коли зуби
___ яке забезпечує подальше повноцінне травлення в

Завдання для самоперевірки

1. Дайте відповідь на запитання: «Які зуби подрібнюють їжу?»
 - A. різці
 - B. ікла
 - C. кутні зуби
 - D. всі варіанти правильні
2. Знайдіть рядок, у якому є помилка в узгодженні числівників та іменників:
 - A. двадцять вісім зубів, дванадцять стоматологів, один язик, два суглоби;
 - B. тридцять м'яких м'язів, одна слинна залоза, три кореня, два мигдалики;
 - C. шість великих кутніх зубів, два ікла, тридцять два зуби, чотири різці;
 - D. дві щелепи, одне піднебіння, чотири малі кутні зуби, п'ятнадцять операцій.
3. Дайте відповідь на запитання: «Якими зубами відкушують їжу?»
 - A. різцями
 - B. іклами
 - C. різцями й іклами
 - D. кутніми зубами
4. Знайдіть рядок, у якому є помилка в узгодженні числівників та іменників:
 - A. двадцять вісім зубів, дванадцять стоматологів, один язик, два суглоби;
 - B. дві щелепи, одне піднебіння, чотири малі кутні зуби, п'ятнадцять операцій;
 - C. тридцять м'яких м'язів, одна слинна залоза, три корені, два мигдалики;
 - D. шість великих кутніх зубів, два ікла, тридцять два зуба, чотири різця.

Розділ 7. Будова зубів

Вправа 1. Підпишіть частини малюнка. Поясніть значення цих слів українською мовою.

альвеолярна кістка

дентин

емаль

корінь

коронка

періодонтальні зв'язки

пульпа

цемент

шийка

ясна

Вправа 2. Запишіть текст, поставивши слова в дужках у правильну граматичну форму.

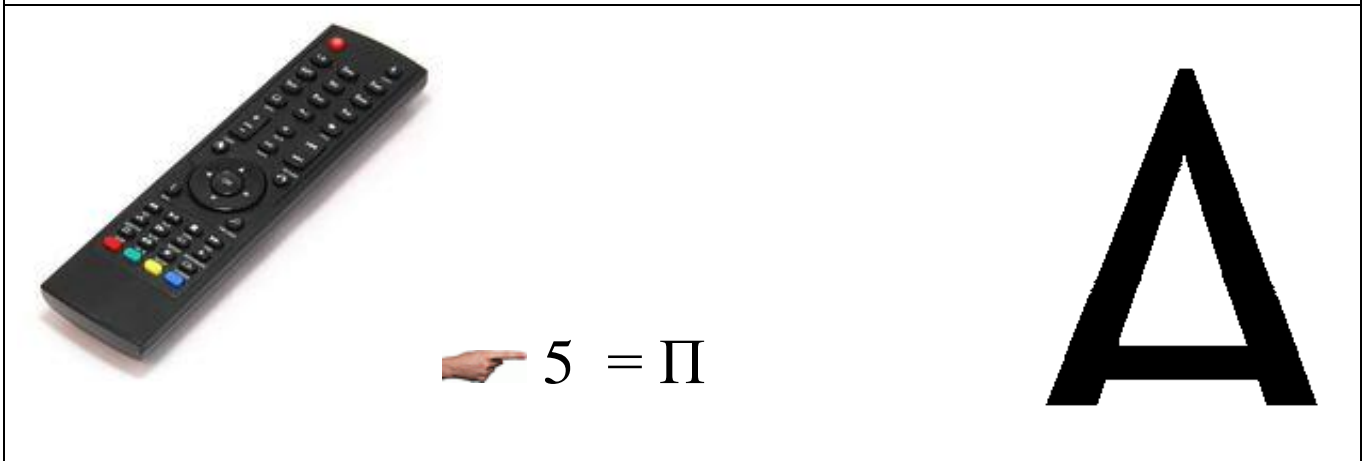
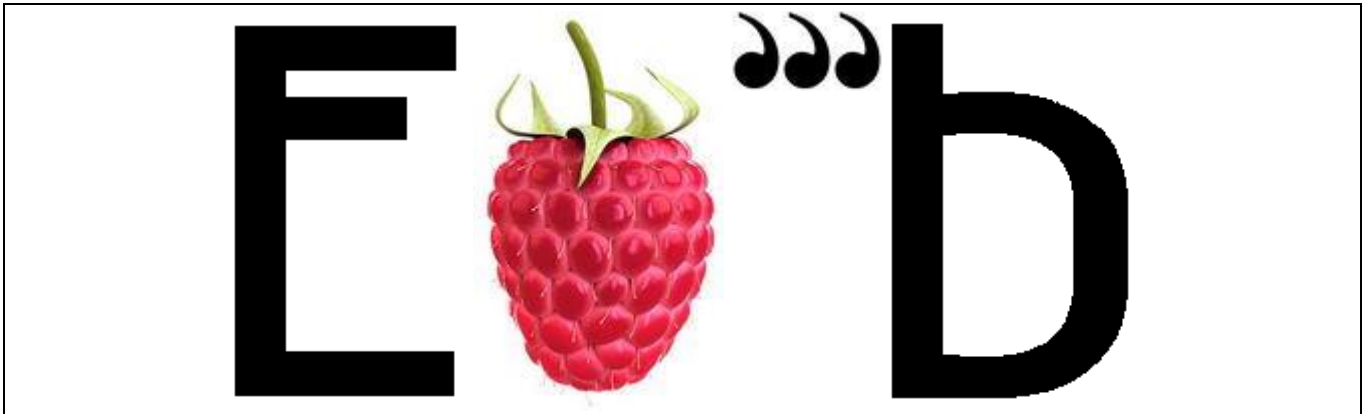
Будова зубів

У (кожний зуб) розрізняють (коронка), (шийка) і (корінь). (Коронка) (зуб) вкриває емаль. Це найтвердіша тканина в (організм) (людина), за (твердість) наближається до (кварц). Під (емаль) розташований дентин. Він утворює (більша частина) (коронка), (шийка) і (занурений) у ясна (корінь). (Шийка) і (корінь) (зуб) вкриває цемент. (Порожнина) (зуб) заповнює сполучна тканина – пульпа. У (пульпа) через канал (корінь) входять кровоносні та лімфатичні судини, нерви. За рахунок (пульпа) зуб (живитися) та (рости).

Вправа 3. Дайте відповідь на запитання:

1. Де розташовані кровоносні та лімфатичні судини?
2. З чого складається зуб?
3. Скільки зубів у дорослої людини?
4. Що вкриває шийку і корінь зуба?
5. Що забезпечує ріст та живлення зуба?
6. Що таке емаль?
7. Як називається сполучна тканина зуба?
8. Якими зубами відкушують їжу?
9. Які є типи зубів за формою і функціями?
10. Які зуби подрібнюють їжу?
11. Які частини зуба складаються з дентину?

Вправа 4. Розв'яжіть ребуси:

Вправа 5. Знайдіть визначення понять. Запишіть інформацію про тканини зуба, замість дужок вживаючи слово у потрібній формі.

1. Емаль — а. дуже тверда речовина, порівняна за (міцність)
2. Дентин — майже з (алмаз). Вона складається в основному з
3. Пульпа (неорганічні речовини). () не чутлива до (біль),
4. Цемент – нею зуб покритий зверху. Щоб перетирати (їжа), щоб її
5. Періодонт — розгризати потрібно щось тверде, як ().

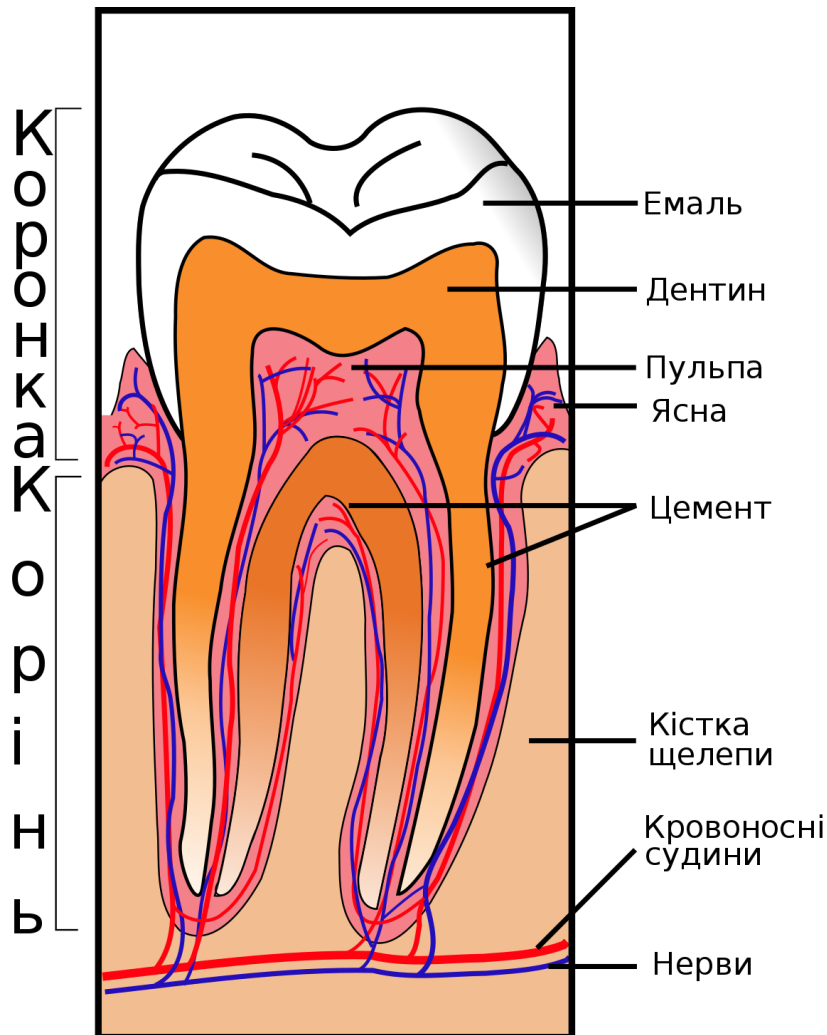
б. це комплекс тканин, які знаходяться в (простір) між цементом (корінь) зуба та кістковою тканиною (альвеола). Основу () складає сполучна тканина. Основна гелеподібна речовина () на 70% складається з (вода). Такий великий вміст води (відігравати) важливу роль в (процес) амортизації навантаження.

с. це м'яка тканина зуба, і вона (знаходиться) після дентину. В () є кровоносні і лімфатичні судини, нерви, і спеціальні клітини, які своїми відростками (проникати) у всі каналця дентину, що дозволяє здійснювати обмін (речовини) в (сам зуб). Функцій у () багато: поживна, регуляторна, регенеративна і захисна. Запалення в () дуже швидко (призводити) до появи (сильний больовий синдром), адже в () в тісному і замкнутому просторі разом знаходяться безліч (судини) і (нерви).

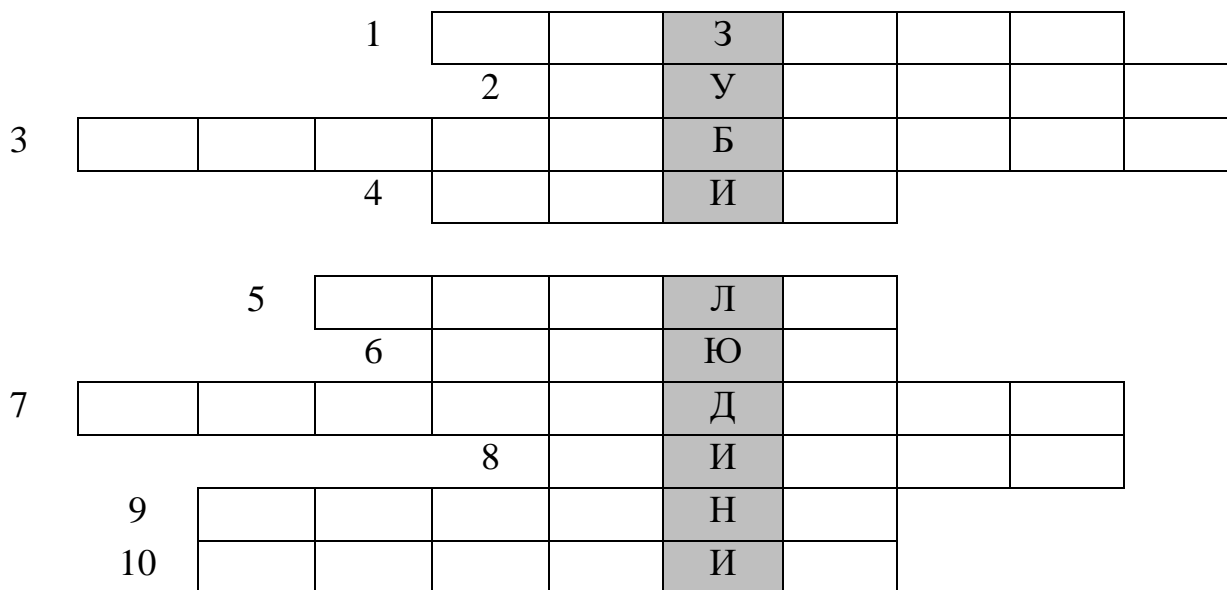
д. це просочена (мінеральні солі) тверда частина зуба. Ця частина ховається за (емаль). Шар () досягає товщини від 2 до 6 мм. В () досить інтенсивно (відбуватися) обмін речовин, і тому цю тканину нерідко називають живою. А (відбуватися) це завдяки тому, що () пронизаний безліччю дуже (тонкі каналці): їх число може доходити до 50 (тисяча) на 1 квадратний міліметр. Завдяки (спеціальні клітини) в цих каналцях

(забезпечуватися) підтримка і постачання (зуб) корисними речовинами.

е. це специфічна кісткова тканина, яка (покривати) корінь та (шийка) зуба, (відповідати) за прикріплення зв'язкового апарату до зуба і (покривати) кореневу частину зуба. () складається на 68-70 (відсоток) з (неорганічні компоненти) й на 30-32 (відсоток) з (органічні речовини).

Вправа 6. Розв'яжіть кросворд «Зуби людини»

1. Передній зуб плоскої форми.
2. М'яка сполучна тканина, пронизана нервовими закінченнями, лімфатичними й кровоносними судинами, що заповнює порожнину зуба.
3. Верхня стінка ротової порожнини, яка поділяється на передню тверду й задню м'яку частини і має склепінчасту форму.
4. Рухливий м'язовий орган у ротовій порожнині, який допомагає захоплювати, пережовувати й ковтати їжу, визначає її смакові якості.
5. Тверда, блискуча речовина, якою покрита коронка зуба.
6. набряк щоки від гнійного запалення тканини ясен, спричиненого захворюванням зуба.
7. Щільна волокниста сполучна тканина, що заповнює простір між цементом зуба і компактною пластинкою і фіксує корінь зуба в альвеолярній лунці.
8. Частина зуба між коренем і коронкою.
9. Частина зуба, що прихована яснами.
10. Міцна кісткоподібна тканина, що становить основну масу зуба.

Вправа 7. Розставте фрагменти тексту у правильному порядку.

Емаль

___ безбарвні плями, які не тягнуть за собою особливих
___ білизна. Емаль оберігає зуби від
___ больових відчуттів. Але з часом виникає
___ випадках допомога стоматолога буде
___ вуглецю. Від того, в якому стані знаходиться
___ газовані напої, вино і т.д.), не стежить за
___ гігієною порожнини рота тощо, то рано
___ гідроксиapatиту, який є основою оболонки
___ зі стоматологом. На перших стадіях з'являються білі або
___ зовнішніх подразників.
___ зубів, їх зовнішній вигляд і

I Зубна емаль – найтвердіша тканина в
___ зубна емаль, безпосередньо залежить здоров'я
___ карієс з чорними плямами, чутливість до гарячого,
___ карієс і чутливість зубів. Якщо людина вживає
___ легше запобігти, ніж його лікувати.
___ наших зубів; а також магнію, фтору і
___ незамінна, але, як і будь-яку іншу хворобу, карієсу
___ неорганічних мінеральних речовин. Переважно –
___ організмі людини. Це пояснюється високим в ній вмістом

II Основними проблемами, з якими
___ продукти, які шкодять емалі (цитрусові,
___ різким нестерпним болем. Звичайно, при запущених
___ солодкого, холодного, яка супроводжується
___ стикаються люди з пошкодженою емаллю є
___ чи пізно їй доведеться зустрітись

Вправа 8. Доповніть текст словами з довідки.

Слова для довідки: гігієна, зовнішності, ниткою, організму, початковій, ризик, самопочуття, фтору, харчування, чищення

Гігієна ротової порожнини

Основна умова здоров'я зубів та ясен – це правильна _____¹ ротової порожнини. Здорові зуби – це не просто складова привабливої _____² та гарного _____³. Це ще і запорука повноцінного харчування і розбірливого мовлення. Від стану ротової порожнини багато в чому залежить здоров'я _____⁴ в цілому.

Щоденна профілактика, у тому числі правильне _____⁵ зубів зубною щіткою і зубною ниткою, дозволяє запобігти розвитку захворювань ротової порожнини, і ці процедури є менш болісними, дорогими та проблемними, ніж лікування уражень, які могли б бути зупинені на _____⁶ стадії.

Між регулярними візитами до стоматолога кожен має дотримуватися простих рекомендацій, що значно зменшує _____⁷ розвитку карієсу, пародонтиту й інших захворювань ротової порожнини.

Ось основні рекомендації:

1. Двічі на день чистіть зуби зубною щіткою і щодня прочищайте міжзубні простори зубною _____⁸;

2. Дотримуйтеся збалансованого режиму _____⁹, обмежуючи проміжні перекуси між основними прийомами їжі;

3. Використовуйте продукти для догляду за ротовою порожниною із вмістом _____¹⁰;

4. Полощіть рот спеціальними ополіскувачами.

Вправа 9. Ознайомтесь з інформацією про продукт фірми Lusalut. Укладіть власний рекламний текст своєї улюбленої зубної пасти.

LACALUT sensitive

Ефективна зубна паста. Догляд за чутливими зубами

Завдяки спеціально підібраним складовим речовинам забезпечує захист чутливих зубів. Реакція на подразники (гаряче/холодне, солодке/кисле) знижується.

LACALUT sensitive містить лактат алюмінію, натрію фторид та фтористий амін (олафлур). Захищає чутливі зуби, дбайливо очищає зуби та відкриті шийки зубів, запобігає пришийковому карієсу.

Стадії пришийкового карієсу зубів.
Пришийковий карієс зубів починається з декальцинації шийки зубів.

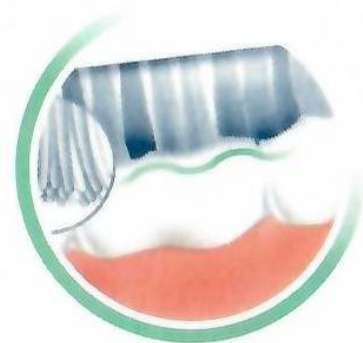
LACALUT sensitive

Спеціально розроблена зубна щітка для чутливої емалі та відкритих шийок зубів.

Щітка Лакалут сенситив має спеціально оброблену щетину Tynex від DuPont (особливо м'яку та заокруглену), яка ретельно та рівномірно очищає зуби та міжзубні проміжки, дбайливо масує ясна.

Спеціальна хвилеподібна форма ретельно очищає відкриті шийки зубів.

А особливі кінчики щетинок досягають навіть важкодоступних місць.

Вправа 10. Ознайомтеся з інформацією. Перекажіть її.

Правильна методика чищення зубів зубною щіткою

Розташуєте щітку під кутом 45° до ясен і робіть обертальні вимітальні рухи від ясен до зуба.

М'якими рухами назад очистіть зовнішню, внутрішню і жувальну поверхні кожного зуба;

М'якими рухами очистіть поверхню язика – це освіжає подих шляхом видалення бактерій.

Методика правильного використання зубної нитки

Візьміть зубну нитку довжиною приблизно 45 см, і щоразу для чищення зуба використовуйте чисту ділянку довжиною 3-5 см.

Очищайте міжзубні простори м'якими рухами, повторюючи контури ясен.

Не забувайте очистити поверхню зубів нижче лінії ясен, уникаючи при цьому різких рухів ниткою.

Завдання для самоперевірки:

1. Виберіть правильну граматичну форму:

У кожному зубі розрізняють...

- A. коронка, шийка і корінь;
- B. коронку, шийку і корінь;
- C. коронки, шийки і кореня;
- D. коронкою, шийкою і коренем.

2. Виберіть правильну граматичну форму:

Емаль вкриває...

- A. коронку зуба;
- B. коронку зуб;
- C. коронкою зуба;
- D. коронку зубу.

3. Виберіть правильне твердження:

- A. Шийку і корінь зуба вкривають ясна.
- B. Шийку і корінь зуба вкриває цемент.
- C. Шийку і корінь зуба вкриває пульпа.
- D. Шийку і корінь зуба вкриває альвеолярна кістка.

4. Виберіть правильне твердження:

- A. За рахунок пульпи зуб живиться та росте.
- B. За рахунок дентину зуб живиться та росте.
- C. За рахунок коронки зуб живиться та росте.
- D. За рахунок ясен зуб живиться та росте.

Розділ 8. У стоматологічній клініці

Вправа 1. Ознайомтесь з рекламами стоматологічних клінік. Обговоріть з колегами вміщену на них інформацію.

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ПРИВАТНИЙ КАБІНЕТ
Кудінова Володимира Миколайовича

м. Суми, вул. Петропавлівська, 66, тел. (0542) 22 63 21, (099) 73 55 999

- Лікування та реставрація зубів
- Усі види протезування
- Металокераміка
- Рентген-обслідування
- Ендодонтія
- Вініри
- Пародонтологія
- Імплантація
- Відбілювання зубів за американською технологією

TOPDENTAL ПРИВАТНА СТОМАТОЛОГІЯ

- ★ ВСІ ВИДИ ПОСЛУГ
- ★ ЛІКУВАННЯ
- ★ ПРОТЕЗУВАННЯ
- ★ РЕСТАВРАЦІЯ
- ★ ВИДАЛЕННЯ
- ★ ПРОФЕСІЙНА ГІГІЄНА ТА ВІДБІЛЮВАННЯ

ОГЛЯД І КОНСУЛЬТАЦІЯ БЕЗКОШТОВНО!

ПОПЕРЕДНІЙ ЗАПИС ЗА ТЕЛЕФОНОМ
096 675 42 35
с. Плотича, вул. Садова, 4
e-mail: topdental@ua.com

ГРАФІК РОБОТИ
ВІСНІВНИЙ СУББОТА - НЕДІЛЯ
10³⁰ - 19³⁰

Персона Люкс
СТОМАТОЛОГІЯ

- ▼ Імплантація
- ▼ Протезування
- ▼ Лікування зубів у дітей та дорослих
- ▼ Ортодонтія
- ▼ Хірургічне лікування
- ▼ Косметична реставрація
- ▼ Рентгенодіагностика
- ▼ Лікування при супроводі сурдоперекладача
- ▼ Лікування під загальним наркозом
- ▼ Професійне відбілювання системою Beyond

Надаємо стоматологічні послуги пацієнтам, які мають поліси медичного страхування

години роботи: з 9:00 до 19:00;
субота з 9:00 до 14:00; вихідний - неділя

м. Львів, пр-т Червоної Калини, 59
тел.: (032) 227-32-77
www.personalux.ua persona059@gmail.com

Бучь СТ
СТОМАТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА

ШИРОКИЙ СПЕКТР СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ

м. Івано-Франківськ
вул. Леся Курбаса, 4/4
(067) 342 77 28
(050) 433 76 22

- ЛІКУВАННЯ ЗУБІВ
- ЕСТЕТИЧНА РЕСТАВРАЦІЯ
- ЛІКУВАННЯ КОРЕНЕВИХ КАНАЛІВ
- ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ
- ДЕНТАЛЬНА ІМПЛАНТАЦІЯ
- ВСІ ВИДИ ПРОТЕЗУВАННЯ
- БЕЗКОШТОВНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Вправа 2. Розставте літери в словах у правильному порядку.

луаннівкя =
іпацілнатмя =
пезуннротавя =
вбіаннлювідя =
рітрацавеса =
маракетілекома
веннадлия =
кульансітоця =
нкроаз =
геініга =

Вправа 3. Поміркуйте, що передбачає кожний вид послуг. Допасуйте пояснення з другої колонки до видів стоматологічних послуг.

1. Первинний огляд	a) Вживлення різних видів імплантів.
2. Рентгендіагностика	b) Видалення, резекція, розтин абсцесу.
3. Професійна гігієна ротової порожнини	c) Виконання (роздрукування) знімку
4. Косметичні процедури	d) Відбілювання зубів
5. Лікування уражень твердих тканин	e) Консультація, заповнення документації
6. Ендодонтія	f) Коронка, мостоподібний протез тощо.
7. Протезно-ортопедична реставрація	g) Лікування порожнини зуба та корневих каналів
8. Хірургічне лікування	h) Пломбування, реставрація зуба
9. Імплантологічне лікування	i) Чистка зубів

Вправа 4. Підпишіть малюнки:

Слова для довідки:

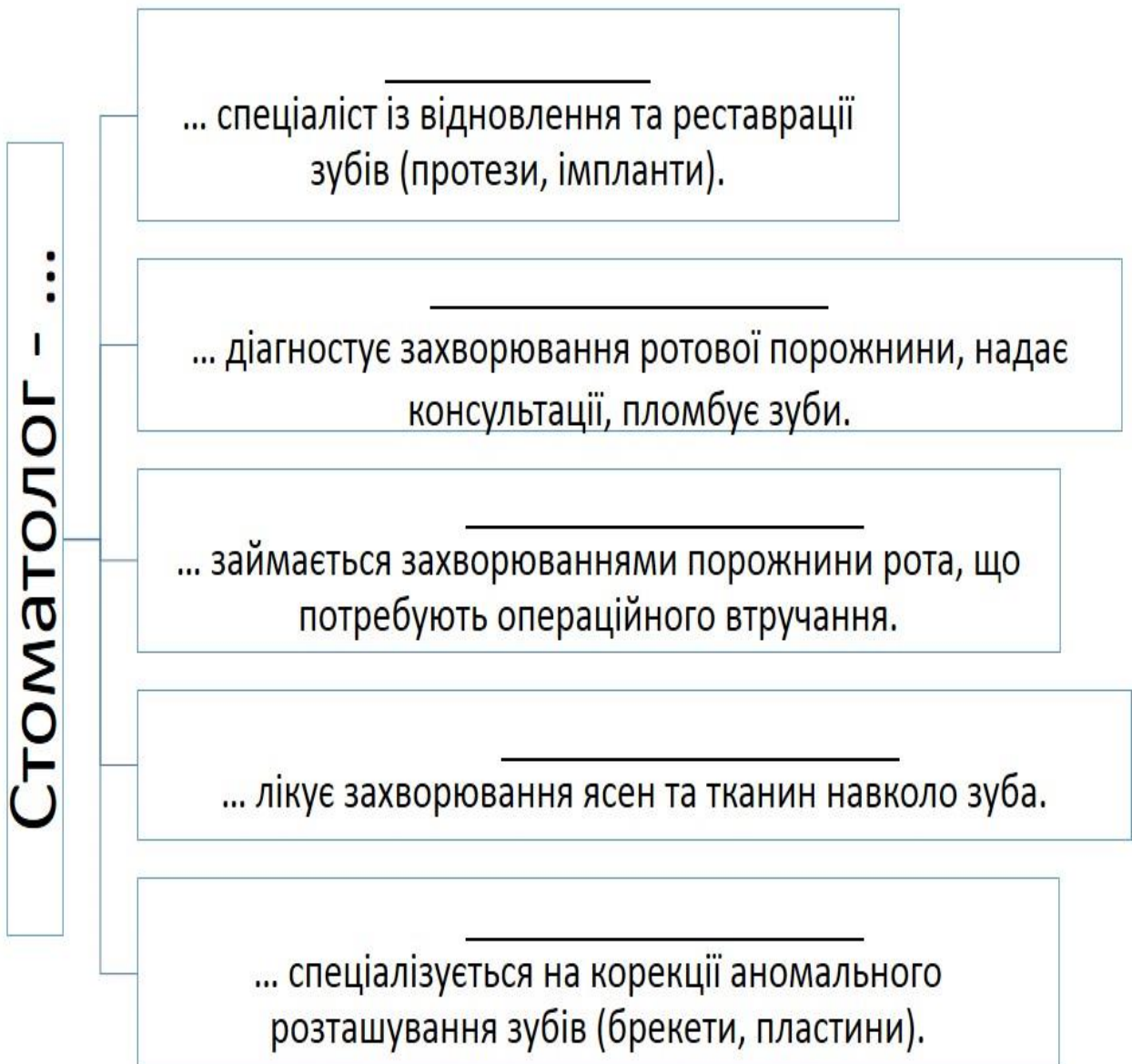
брекети, вінір, імплант, капа, коронка, міст, пломба, рентген-знімок

Вправа 5. Знайдіть у квадраті назви п'яти стоматологічних спеціальностей.

Т	Е	Р	А	Н	Е	В	Т	В	Ф	А	К
Р	Е	О	У	Е	Н	К	У	Ц	Й	Х	С
Г	О	Р	Т	О	Д	О	Н	Т	Ф	І	В
Н	К	Т	І	А	У	Е	Р	Ь	В	Р	І
А	В	О	Я	Ч	В	У	П	И	М	У	С
Ц	Ф	П	А	В	Ф	І	В	А	П	Р	Ч
О	Ч	Е	Й	С	М	Т	Б	О	Р	Г	М
М	Р	Д	Ф	В	П	О	Л	Д	Ж	Я	А
П	А	Р	О	Д	О	Н	Т	О	Л	О	Г

Вправа 6. Використайте назви спеціальностей, щоб доповнити схему. Поміркуйте, у чому особливості цих спеціальностей.

Вправа 7. Дайте визначення захворюванням зубів та ротової порожнини. Слова у дужках запишіть у необхідній формі.

1. Карієс – а) гостре або хронічне запалення (пульпа) через
 2. Пульпіт – проникнення в неї (бактерії) з (каріозна порожнина)
 3. Періодонтит – зуба.
 4. Стomatит – б) запалення (слизова оболонка) (ротова порожнина).
 5. Пародонтит – с) запальне захворювання (тканини) (пародонт), що характеризується (прогресуюче руйнування) (нормальна структура) (альвеолярний відросток) (щелепа).
- d) це запалення (коренева оболонка) зуба і (прилеглі) до неї (тканини).
- e) це руйнування твердих тканин зуба з поступовим формуванням порожнини.

Вправа 8. Прочитайте діалоги. Розіграйте подібні у парах.

– Добридень! Приватний стоматологічний кабінет, слухаємо Вас!

– Я б хотіла записатися на консультацію до лікаря Муренець.

– Є вільний час у середу 18 жовтня об 11 та у четвер 19 жовтня о 13 годині.

– Запишіть мене, будь ласка, на середу.

– Ваше прізвище та ім'я?

– Іваненко Катерина.

– Контактний номер телефону.

– 0975567876

– Дякую, чекаємо вас у середу.

– Добридень. Проходьте, будь ласка.

– Добридень.

– Сідайте, розкажіть, що трапилось.

– У мене верхній корінний зуб, шостий, здається, реагує на гаряче та холодне.

– Давайте подивимося. Відкрийте, будь ласка, рот.

(за хвилину)

Так, поверхневий карієс. Зараз запломбуємо.

(через якийсь час)

Ось і все. З Вас 300 грн. Гарантія – рік. На майбутнє раджу Вам частіше приходити на огляд, робити чистку зубів. Можу порекомендувати профілактичні процедури.

– Дякую, лікарю. До зустрічі.

Вправа 9. Доповніть текст словами з довідки.

Слова для довідки: відкладень, гігієни, залишки, захворювань, мікроорганізмів, над'ясенний, профілактичними, рота, тканин, ясен

Професійна гігієна зубів

Причиною найпоширеніших стоматологічних _____¹

(карієс, запалення _____²,
кровоточивість, а також неприємного
запаху з рота) є мікроорганізми
(бактерії) в порожнині _____³.

Найбільший вміст _____⁴
відзначено в різних зубних
відкладеннях, а також в слині і на
поверхні слизової оболонки язика.

Зубні відкладення можна
розділити на групи:

1. немінералізовані:

- зубна бляшка, біоплівка;
- м'який зубний наліт;
- харчові _____⁵ ;

2. Мінералізовані:

- _____⁶ зубний камінь;
- під'ясенний зубний камінь;

Метою професійної _____⁷ порожнини рота є профілактика і лікування захворювань твердих _____⁸ зубів і слизової оболонки. Під терміном «професійна гігієна порожнини рота» розуміється ретельне видалення м'яких і твердих зубних _____⁹ з усіх поверхонь зубів і подальша обробка зубів і ясен _____¹⁰ засобами.

Вправа 10. Укладіть фрагменти у правильній послідовності, щоб утворити текст.

Пломби

___ або іншого ушкодження зуба. Пломба необхідна для
___ активній профілактиці карієсу. В основному використовується
___ в зубі, що утворилася після
___ виготовляються з амальгами
___ видимого синього світла. До складу склоіномерного цементу
___ використовується для заповнення порожнини

__ входить фтор, що сприяє
__ ізоляції чутливих тканин зуба і запобігання
__ лікування карієсу або в результаті механічного
__ металеві пломби. Фотополімерні композитні пломби

I Пломба - матеріал, який

__ попаданню мікробів в порожнину. Для безболісного проведення
__ постійні. З огляду на найбільш поширені матеріали виділяють
__ процедури лікування зубів застосовується
__ склоіномерний цемент,
__ спеціальної лампи полімеризації,
__ сучасна анестезія. За терміном служби пломби можна розділити на
__ тверднуть тільки під дією
__ тимчасові (які встановлюють на недовгий період часу) та
__ фотополімерні композитні пломби,
__ як прокладка при глибокому карієсі. Металеві пломби

Вправа 11. Поставте слова у дужках у правильну граматичну форму.

Імплантація

Зубний внутрішньокістковий імплантат - це найпоширеніший вид (імплантати), що (застосовуватися) в (стоматологічна практика). Імплантат – конструкція з (титановий сплав), встановлена в (кістка) (щелепа) для (заміна) (корінь) (зуб). Імплантат міцно (з'єднуватися) з (кістка) і не (викликати) (реакція) відторгнення. У (він) розміщують опорну головку – абатмент, який фіксують за допомогою (гвинт). Абатмен вкривають (коронка) або (інший вид) (протез). Протези на (імплантати) (виглядати) так само природно, як і натуральні зуби.

Завдання для самоперевірки:

Дайте визначення поняттям:

Брекети – це ...

Вінір

Ендодонтія

Імплант

Імплантологічне лікування

Капа

Карієс

Коронка

Косметичні процедури

Лікування уражень твердих тканин

Міст

Пародонтит

Первинний огляд

Періодонтит

Пломба

Протезно-ортопедична реставрація

Професійна гігієна ротової порожнини

Пульпіт

Рентгендіагностика

Стоматит

Хірургічне лікування

Додатки

Сисема відмінкових закінчень

Чоловічий рід, тверда група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	добрий студент	добрі студенти
2.	Родовий (кого? чого?)	доброго студента	добрих студентів
3.	Давальний (кому? чому?)	доброму студенту / студентові	добрим студентам
4.	Знахідний (кого? що?)	для істот = Родовий для неістот = Називний	для істот = Родовий для неістот = Називний
5.	Орудний (ким? чим?)	добрим студентом	добрими студентами
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	доброму студенті	добрих студентах
7.	Кличний відмінок	добрий студенте	добрі студенти

Чоловічий рід, м'яка група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	останній олівець	останні олівці
2.	Родовий (кого? чого?)	останнього олівця	останніх олівців
3.	Давальний (кому? чому?)	останньому олівцю / олівцеві	останнім олівцям
4.	Знахідний (кого? що?)	для істот = Родовий для неістот = Називний	для істот = Родовий для неістот = Називний
5.	Орудний (ким? чим?)	останнім олівцем	останніми олівцями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	останньому олівці	останніх олівцях
7.	Кличний відмінок	останній олівцю*	останні олівці*

Чоловічий рід, на йотований

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	мій трамвай	мої трамваї
2.	Родовий (кого? чого?)	мого трамвая	моїх трамваїв
3.	Давальний (кому? чому?)	моєму трамваю / трамває ві	моїм трамваям
4.	Знахідний (кого? що?)	<i>для істот = Родовий</i> <i>для неістот = Називний</i>	<i>для істот = Родовий</i> <i>для неістот = Називний</i>
5.	Орудний (ким? чим?)	моїм трамваєм	моїми трамваями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	(на/у) моєму / моїм трамваї / трамваю	моїх трамваях
7.	Кличний відмінок	мій трамваю*	мої трамваї*

Жіночий рід, тверда група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	добра студентка	добрі студентки
2.	Родовий (кого? чого?)	доброї студентки	добрих студенток □
3.	Давальний (кому? чому?)	добрій студентці	добрим студенткам
4.	Знахідний (кого? що?)	добру студентку	<i>для істот = Родовий</i> <i>для неістот = Називний</i>
5.	Орудний (ким? чим?)	доброю студенткою	добрими студентками
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	добрій студентці	добрих студентках
7.	Кличний відмінок	добра студентко	добрі студентки

Жіночий рід, м'яка група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	остання пісня	останні пісні
2.	Родовий (кого? чого?)	останньої пісні	останніх пісень □
3.	Давальний (кому? чому?)	останній пісні	останнім пісням
4.	Знахідний (кого? що?)	останню пісню	<i>для істот = Родовий</i> <i>для неістот = Називний</i>
5.	Орудний (ким? чим?)	останньою піснею	останніми піснями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	останній пісні	останніх піснях
7.	Кличний відмінок	остання пісне	останні пісні

Жіночий рід, на йотований

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	моя мрія	мої мрії
2.	Родовий (кого? чого?)	моєї мрії	моїх мрій □
3.	Давальний (кому? чому?)	моїй мрії	моїм мріям
4.	Знахідний (кого? що?)	мою мрію	<i>для істот = Родовий</i> <i>для неістот = Називний</i>
5.	Орудний (ким? чим?)	моєю мрією	моїми мріями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	(у/на) моїй мрії	(у/на) моїх мріях
7.	Кличний відмінок	моя мріє*	мої мрії*

Середній рід, тверда група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	велике вікно	великі вікна
2.	Родовий (кого? чого?)	великого вікна	великих вікон □
3.	Давальний (кому? чому?)	великому вікну	великим вікнам
4.	Знахідний (кого? що?)	велике вікно	великі вікна
5.	Орудний (ким? чим?)	великим вікном	великими вікнами
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	великому вікні	великих вікнах
7.	Кличний відмінок	велике вікно	великі вікна

Середній рід, м'яка група

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	синє море	сині моря
2.	Родовий (кого? чого?)	синього моря	синіх морів
3.	Давальний (кому? чому?)	синьому морю	синім морям
4.	Знахідний (кого? що?)	синє море	сині моря
5.	Орудний (ким? чим?)	синім морем	синіми морями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	синьому морі	синіх морях
7.	Кличний відмінок	синє море	сині моря

Середній рід, на –ння

	Відмінки	Однина	Множина
1.	Називний (хто? що?)	моє завдання	мої завдання
2.	Родовий (кого? чого?)	мого завдання	моїх завдань □
3.	Давальний (кому? чому?)	моєму завданню	моїм завданням
4.	Знахідний (кого? що?)	моє завдання	мої завдання
5.	Орудний (ким? чим?)	моїм завданням	моїми завданнями
6.	Місцевий (на кому? на чому?)	(на/у) моєму / моїм завданні	моїх завданнях
7.	Кличний відмінок	моє завдання*	мої завдання*

Узгодження числівників та іменників:

один (одна, одне) + Н.в. однини

X + один + Н.в. однини

двадцять один (що?) хребець

тридцять одна (що?) кістка

два (дві), три, чотири + Н.в. множини

три (що?) хребці, чотири (що?) кістки

X + два, + Н.в. множини

двадцять два (що?) хребці,

X+ три, + Н.в. множини

тридцять три (що?) кістки

X + чотири + Н.в. множини

сорок чотири (що?) кістки

5-9, 10-20 + Р.в. (О2) множини

шість (чого?) хребців, сімнадцять (чого?) кісток

X+6, X+7, X+8, X+9, X0 + Р.в. (О2) множини

двадцять вісім (чого?) хребців, шістдесят дев'ять (чого?) кісток

Відмінювання числівників

1. Числівник **один** змінюється за родами, числами й відмінками

Н.	один, одне	одна	одні
Р.	одного	однієї, одної	одних
Д.	одному	одній	одним
Зн.	один, одного	одну	одні, одних
Ор.	одним	однією, одною	одними
М. (на)	одному, одним	одній	одних

2. Числівники **два, три, чотири** відмінюються так:

Н.	два, дві	три	чотири
Р.	двох	трьох	чотирьох
Д.	двом	трьом	чотирьом
Зн.	як Н.в. або Р.в.		
Ор.	двома	трьома	чотирма
М. (на)	двох	трьох	чотирьох

3. Числівники **від п'яти до десяти, від одинадцяти до дев'ятнадцяти** відмінюються за таким зразком:

Н.	п'ять	сім	сімнадцять
Р.	п'яти (п'ятьох)	семи (сімох)	сімнадцяти (сімнадцятьох)
Д.	п'яти (п'ятьом)	семи (сімом)	сімнадцяти (сімнадцятьом)
З.	п'ять (п'ятьох)	сім (сімох)	сімнадцять (сімнадцятьох)
О.	п'ятьма (п'ятьома)	сьома (сімома)	сімнадцятьма (сімнадцятьома)
М.	на п'яти (п'ятьох)	семи (сімох)	на сімнадцяти (сімнадцятьох)

4. Числівники **двадцять, тридцять, п'ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят** відмінюються за таким зразком:

Н.	п'ятдесят
Р.	п'ятдесяти (п'ятдесят'ох)
Д.	п'ятдесяти (п'ятдесят'ом)
З.	п'ятдесят (п'ятдесят'ох)
О.	п'ятдесят'яма (п'ятдесят'яома)
М.	на п'ятдесяти (п'ятдесят'ох)

5. Числівники **сорок, дев'яносто, сто** відмінюються за зразком:

- Н. сорок
 Р. сорока
 Д. сорока
 З. сорок
 О. сорока
 М. (на) сорока

6. Назви **сотень** відмінюються за зразком:

Н. двісті	триста	п'ятсот
Р. двохсот	трьохсот	п'ятисот
Д. двомстам	трьомстам	п'ятистам
З. двісті (двохсот)	триста (трьохсот)	п'ятсот (п'ятисот)
О. двомастами	трьомастами	п'ятьмастами (п'ятьмастами)
М. (на) двохстах	(на) трьохстах	(на) п'ятистах

Дієвідміни (теперішній час) :	
утворювати (I) я утворюю ти утворюєш він утворює ми утворюємо, утворюєм ви утворюєте вони утворюють	належати (II) я налэжу ти належиш він налэжить ми налэжимо, налэжим ви належите вони налэжать

Система часів		
	Недоконаний вид	Доконаний вид
	лікувати	вилікувати
Минулий	лікував (m), лікувала (f), лікувало (n), лікували (pl)	вилікував (m), вилікувала (f), вилікувало (n), вилікували (pl)
Теперішній	я лікую ми лікуємо ти лікуєш ви лікуєте він, лікує вони лікують	
Майбутній	я буду лікувати ти будеш лікувати він буде лікувати ми будемо лікувати ви будете лікувати вони будуть лікувати	я вилікую ми вилікуємо ти вилікуєш ви вилікуєте він вилікує вони вилікують

Таблиця дієслівних пар (недоконаний / доконаний вид)

1. Утворення доконаного виду за допомогою префікса	
бачити	бачу, бачиш
побачити	побачу, побачиш
вчити	вчу, вчиш
навчити	навчу, навчиш
вчитися	вчуся, вчишся
навчитися	навчуся, навчишся
думати	думаю, думаєш
подумати	подумаю, подумаєш
дякувати	дякую, дякуєш
подякувати	подякую, подякуєш
йти	йду, йдеш
піти	піду, підеш
їхати	їду, їдеш
поїхати	поїду, поїдеш
класти	кладу, кладеш
покласти	покладу, покладеш
пам'ятати	пам'ятаю, пам'ятаєш
запам'ятати	запам'ятаю, запам'ятаєш
пити	п'ю, п'єш
випити	вип'ю, вип'єш
подобатися	подобаюся, подобаєшся
сподобатися	сподобаюся, сподобаєшся
розуміти	розумію, розумієш
зрозуміти	зрозумію, зрозумієш
чекати	чекаю, чекаєш
почекати	почекаю, почекаєш
читати	читаю, читаєш
прочитати	почитаю, почитаєш
2. Утворення доконаного виду за допомогою суфікса	
вбачати	вбачаю, вбачаєш
вбачити	вбачу, вбачиш
вивчати	вивчаю, вивчаєш

вивчити	вивчу, вивчиш
відвідувати	відвідую, відвідуєш
відвідати	відвідаю, відвідаєш
давати	даю, даєш
дати	дам, даси
закінчувати	закінчую, закінчуєш
закінчити	закінчу, закінчиш
купувати	купую, купуєш
купити	куплю, купиш
називати	називаю, називаєш
назвати	назву, назвеш
перевіряти	перевіряю, перевіряєш
перевірити	перевірю, перевіриш
ставати	стаю, стаєш
стати	стану, станеш
3. Утворення доконаного виду, що супроводжується чергуваннями	
відвозити	відвожу, відвозиш
відвезти	відвезу, відвезеш
відмовляти	відмовляю, відмовляєш
відмовити	відмовлю, відмовиш
дивитися	дивлюся, дивишся
подивитися	подивлюся, подивишся
допомагати	допомагаю, допомагаєш
допомогти	допоможу, допоможеш
замовляти	замовляю, замовляєш
замовити	замовлю, замовиш
запрошувати	запрошую, запрошуєш
запросити	запрошу, запросиш
збирати	збираю, збираєш
зібрати	зберу, збереш
зустрічати	зустрічаю, зустрічаєш
зустріти	зустріну, зустрінеш
любити	люблю, любиш
полюбити	полюблю, полюбиш

повертатися	повертаюся, повертаєшся
повернутися	повернуся, повернешся
починати	починаю, починаєш
почати	почну, почнеш
представляти	представляю, представляєш
представити	представлю, представиш
просити	прошу, просиш
попросити	попрошу, попросиш
радити	раджу, радиш
порадити	пораджу, порадиш
різати	ріжу, ріжеш
порізати	поріжу, поріжеш
розповідати	розповідаю, розповідаєш
розповісти	розповім, розповіси
хотіти	хочу, хочеш
захотіти	захочу, захочеш
цікавитися	цікавлюся, цікавишся
зацікавитися	зацікавлюся, зацікавишся
4. Утворення доконаного виду від іншого кореня	
брати	беру, береш
взяти	візьму, візьмеш
входити	входжу, входиш
увійти	увійду, увійдеш
говорити	говорю, говориш
сказати	скажу, скажеш
приймати	приймаю, приймаєш
прийняти	прийму, приймеш

Рекомендована література

Основна:

1. Українська мова для іноземців : навч. посіб. / О. Г. Барчук [та ін.]; за ред.: Т. О. Дегтярьової. – Суми : Унів. кн., 2018. – 400 с.
2. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник (ВНЗ IV р. а.) / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін.; за ред. С.М. Луцак. – К. : Медицина, 2017. – 360 с.
3. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : у 2 книгах. Книга 1. Соціокультурна комунікація: підручник / С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н.П. Литвиненко та ін.; за ред. С.М. Луцак.. – К. : Медицина, 2019. – 504 с.
4. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення : підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, викладачів / С.М. Луцак, А.В. Ільків, О.І. Криницька та ін.; за ред. С.М. Луцак. – К. : Медицина, 2019. – 456 с.

Додаткова

1. Дудик О.М., Краєвська Ю.В., Слободянюк Л.Ф. Українська мова на повсякдень : навчальний посібник / О.М. Дудик, Ю.В. Краєвська, Л.Ф. Слободянюк. – Вінниця : Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, 2017. – 54 с.
2. Жангазінова Р., Кусяк С. Українська мова як іноземна. Розділ І. Фонетика : навчально-методичний посібник для самостійної роботи іноземних студентів підготовчого відділення галузі знань 22 «Охорона здоров'я» / Р. Жангазінова, С. Кусяк. – Львів : Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019. – 24 с.
3. Козелко І. Практикум з української мови як іноземної (Морфологія: Іменник. Займеник. Прикметник) / І. Р. Козелко. – ЛНМУ імені Данила Галицького, 2017. – 24 с.
4. Мацюк Г.Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців : навчальний посібник. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. – 195 с.

5. Мельник В.С., Горзов Л.Ф., Білищук Л.М. Профілактика стоматологічних захворювань : навчальний посібник. – Ужгород : Видавництво «ФОП Данило С.І.», 2019 р. – 136 с.

6. Назаревич Л.Т. Українська мова для іноземців: практикум (Рівень В1-В2) / Назаревич Л.Т., Гавдида Н.І. – Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2017. – 212 с.

7. Чистякова А. Б., Селіванова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців: підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів / А. Б. Чистякова, Л. І. Селіванова, Т. М. Лагута. – Х. : Вид-во ХНУ, 2016. – 524 с.

8. Щепка О. А. Українська мова як іноземна. Початковий рівень : навчальний посібник для іноземних студентів початкового етапу навчання / О. А. Щепка. – Маріуполь : ПДТУ, 2018. – 206 с.

9. Fedko O. Y. Ukrainian language (for professional purposes): textbook for the English speaking students of the 1 course speciality “Medicine” / O. Y. Fedko. – Zaporizhzhia : ZSMU, 2018. – 98 p.

Електронні ресурси:

1. Мастер Дент. URL: <http://masterdent.kiev.ua/ua>
2. Послуги стоматологічних клінік «Пародент». URL: <https://www.parodent.com.ua/poslugi/>
3. Ребуси українською. URL: <http://rebus1.com/ua/>
4. Словники України online. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
5. Стоматологічна клініка «Клініка Сідельникова»: Корисна інформація. URL: <http://www.sidelnikov.com.ua/info>
6. Центр здоров'я зубів та ротової порожнини. URL: <https://www.colgate.com.ua/oral-health>

Навчальне видання
(українською мовою мовою)

О. Д. Турган, О. Ю. Федько

**УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)**

**ПРАКТИКУМ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН І КУРСУ
МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СТОМАТОЛОГІЯ»**

Редактор І.Г. Шишко, Чуб Т.І.
Технічний редактор М.І. Синюгін

Підписано до друку 02.07.2020 р.
Папір офсетний. Друк - ризограф.
Умов. друк. арк. 3,7
Наклад 60 прим. Зам. № 8878.
Оригінал-макет виконаний в ЦВЗ ЗДМУ
69035, г. Запоріжжя, пр-т Маяковського 26,
тел. (061) 239-33-01

Видавництво ЗДМУ
69035, Запоріжжя, пр. Маяковського, 26